NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 193 | Łódź, Sroda, 19 Sierpnia 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאדז, מיטוואך פ׳ שופטים א׳ אלול תרצ״ו | 14-טער יאהרגאנג

מארד און זעלבסטמארד

א יודישער קונסטמאלער דערשיסט א לאדזער באלעבאטישע טאכטער, און שיסט זיך אליין א קויל אין קאפ אריין

שוידערליכע טראגעדיע אין ווישניאווא-גורא

אין קראשעווער וואלד האט זיך נעכטען אפגעשפילט א בלוטיגע ליבעס-טראגעדיע, וואס האט געקאסט דאס לעבען פון צוויי יונגע מענשען.

ארום 10 פארמיטאג, ווען דער וואלד איז געווען געדיכט בעזעצט פון פרויען און קינדער, האבען זיך פלוצים דערהערט 4 רעוואלווער-שאסען, צליב וואס ס׳איז ענטשטאנען א פאניק. מ׳האט גענומען לויפען פון אלע זייטען. עטליכע מינוט שפעטער האט מען געהערט א געוואלד:

צוויי דערשאסענע ליגען אין וואלד

צוקומענדיג נעהנטער צום ארט פון וואנען ס׳זענען געקומען די שאסען, האט מען געזעהן ליגען צוויי יונגע מענשען, א וואונדער-שעהן יונג מיידעל מיט א דורכגעשאסענע ברוסט, און 10 טריט ווייטער א יונגערמאן מיט א וואונד אין קאפ, פון וואנען ס׳האט נאך געשטראמט בלוט. אין דער רעכטער האנד האט ער געהאלטען פעסט א רעוואלווער. נעבען דער דערשאסענער מעדעל איז געלעגען א בוך. דאס פנים איז געווען ביי איהר געל, די אויגען האלב פערמאכט, ווי זי וואלט געדרימעלט.

אויפן ארט איז באלד אנגעקומען דער ד״ר פרענקעל, וועלכער האט פעסטגעשטעלט, אז דאס מיידעל לעבט נישט מעהר, זי איז געטראפען געווארען פון א קויל אין הארצען און אדורכגעלעכערט די לונגען. א צווייטע קויל האט איהר געטראפען אין אנ׳אויג. ער האט זיך אריינגעלאזען צוויי קוילען, איין קויל האט איהם אדורכגעלעכערט דעם קאפ. די הילף וואס מ׳האט איהם געגעבען איז געווען צו שפעט. נאך א שעה מאטערן זיך, איז ער געשטארבען.

ווער איז די דערשאסענע

די דערשאסענע איז די 19-יאהריגע סטודענטקע מאניושא פישמאן פון לאדז. זי האט געשמ׳ט אין דער גאנצער געגענד פון קראשעוו און ווישניאווא גורא מיט איהר שעהנקייט און בעשיידענקייט. מ׳פלעגט זי אפט זעהן אין דער בעגלייטונג פון בעסערע יונגעלייט און מעדלעך. נעכטען פריה איז ז׳ ארויס אין וואלד שפאצירען צוזאמען מיט איהרע א שוועסטער. די שוועסטער איז דאן צוריק אריין אויף עטליכע מינוט אין שטוב אריין און צווישען האט זיך אפגעשפילט די שרעקליכע טראגעדיע. ווען זי איז צוריקגעקומען האט זי שוין מאניושא׳ן געטראפען ליגען צוגעדעקט מיט א ווייס ליילעך.

ווער איז דער מערדער און זעלבסטמערדער?

אונזער מיטארבייטער, וואס איז באלד געקומען אויפן ארט פון דער טראגעדיע האט אין דעם מערדער און זעלבסטמערדער דערקענט דעם אין לאדז גוט בעקאנטען קונסט-מאלער פנחס זעלמאן. ער איז געלעגען אין די בלויזע הויזען און ספארט-העמד. פון קאפ האט געשטראמט בלוט, ער האט נאך געזשיפעט. די וואונד איז אבער געווען א שרעקליכע און אלע בעמיהונגען איהם צו דערהאלטען ביים לעבען האבען זיך נישט איינגעגעבען. ארום 11½ פאר מיטאג איז ער געשטארבען.

די סבה פון דעם פערצווייפעלטען שריט

דער מערדער און זעלבסטמערדער זעלמאן איז זייט עטליכע יאהר פערהייראט מיט א בעקאנטער יודישער לאדזער טענצערין. דאס פאמיליען-לעבען פון דעם פאר-פאלק איז די לעצטע צייט נישט געווען קיין אידעאלעס. מיט 2 וואכען צוריק האבען זיי זיך גע׳גט. וואוינענדיג די לעצטע צייט אין ווארשא, האט ער די פרוי כסדר געדראהט מיט זעלבסטמארד.

(ווייטער זעה 8-טע זייט)

50.000 מאן אויף דער לויה

פון די צוויי יודישע קראנקען-שוועסטער, די קרבנות פון אראבישען בארבאריזם

תל-אביב, 18 (יט״א טעלעגראפיש)

היינט איז דא פארגעקומען די לויה פון די טראגיש-אומגעקומענע 2 יודישע קראנקען-שוועסטער, נאדיא פינק און נחמה צדק, וועלכע זענען הינטערווייליכץ דערשאסען געווארען דורך אראבישע מנובלים.

זייער לויה, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט איבער 50 טויזענד מאן, איז געווען די גרעסטע און טרויעריגסטע, וואס תל-אביב האט ווען נישט-איז געזעהן.

יעדער ארבייט אין דער שטאט איז אפגעשטעלט געווארען און אלע געשעפטען זענען געווען געשלאסען.

טייכען טרעהרען זענען פערגאסען געווארען אויף דעם גורל פון די אומשולדיגע קרבנות.

אויף דער לויה און ביי די קברים האבען זיך אפגעשפילט הארץ-רייסענדע סצענעס.

די טראגיש - אומגעקומענע האבען מספיד געווען פארשטעהער פון דער שטאט-פערוואלטונג און פון דער קהלה

בלויז דריי שעה איז מעת לעת

מעג מען אין יפו ארויסגעהן אין גאס

ירושלים, 18 (יט״א טעלעגראפיש)

אין רעזולטאט פון דאפעל-מארד, וועלכער איז נעכטען אויסגעפיהרט געווארען איבער די צוויי קראנקען - שוועסטערן, וועלכע זענען געגאנגען אויף נאכט-דיזשור אין שפיטאל, איז אין יפו איינגעפיהרט געווארען פערשטארקטער אויסנאהם - צושטאנד. ביז איצט איז די פאליצײ-שעה געווען פון 7 אוונד ביז פארטאגס, ווען קיינער האט זיך נישט געטארט בעווייזען אין גאס, איצט בעטרעפט די פאליצײ-שעה 21 שעה אין מעת לעת פון 8 אינדערפריה ביז 5 פארטאגס טאר קיינער זיך נישט בעווייזען אין גאס. מיט לעבענס-מיטעל קען מען זיך פערזעהן נאר אין פערלויף פון 3 שעה פון 5 ביז 8 אינדערפריה. דער דאזיגער פערשארפטער אויסנאהמס צושטאנד איז אויסגעברייט געווארען אויף דער גאנצער יפו׳ער אומגעגענד, א חוץ תל-אביב.

צוויי יודישע קראנקען - שוועסטערן פון יפו׳ער, שפיטאל האט געמאכט אנ׳אונבעשרייבליכען רושם אין גאנצען ישוב. דער איינדרוק אין תל-אביב איז אונגעהויער. מיט דעם דאזיגען עקעלהאפטען מארד האבען די אראבער געשלאגען רעקארד פון בארבאריזם. די היינטיגע העברעאישע אוונד-פרעסע איז ארויס מיט שווארצע ראהמען.

ירושלים, 18 (יט״א טעלעגראפיש)

אין צוזאמענהאנג מיטן מארד פון די צוויי קראנקען - שוועסטערן האט דער אראבישער קאמיטעט פערעפענטליכט אנ׳ערקלערונג, אין וועלכער דער קאמיטעט דריקט אויס בעדויערן צוליב דעם שרעקליכען פערברעכען. אזא פערברעכען, שרייבט דער קאמיטעט האבען געקענט אויספיהרען פערזאנען, וועלכע האבען אין זיך נישט קיין שום מענשליכען געפיהל.

די בעהעלטעניש-„העלדען" שיסען ווייטער

ירושלים, 18 (יט״א טעל.)

אראבישע באנדיטען האבען פון א בעהעלטעניש געשאסען אויף אנ׳אויטאבוס, וואס איז געגאנגען פון בית וגן אין דער ריכטונג צו יפו. 2 יודישע פאסאזשירען זענען פערוואונדעט געווארען.

קאמוניקאט פון הויך-קאמיסאר

ירושלים, 18 (יט״א טעל.)

היינט איז פערעפענטליכט געווארען אנ׳אפיציעלער קאמוניקאט פונ׳ם הויך-קאמיסאר, וואו׳קאפ, אין וועלכען ער דריקט אויס זיין עמפערונג און טיפען צער צוליב די לעצטע רציחות איבער די אבסאלוט-אומשולדיגע מענשען

אין דעם קאמוניקאט דריקט אויס דער הויך-קאמיסאר זיין זיכערקייט, אז די גאנצע עפענטליכע מיינונג מיט׳ן אויסנאהם פון א בינטעל אויסוואורפען, טיילען זיין פעראכטונג צו די עקעלהאפטע מארדען, ובפרט צו די וואס זענען אויסגעפיהרט געווארען איבער די 2 יודישע קראנקען-שוועסטער, וועלכע האבען געטראגען הילף און גענעזונג פאר אלע אה אויסנאהם קראנקע.

נישט דערלויבט די קאנפערענץ פון די אראבישע שטרייק-קאמיטעטען

ירושלים, 18 (יט״א טעל.)

די רעגירונג האט היינט צוריקגעצויגען די דער לויבעניש אפצוהאלטען די אויף דאנערשטאג בעשטימטע קאנפערענץ פון די אראבישע שטרייק-קאמיטעטען און פונ׳ם אויבערשטען אראבישען ראט.

דאס צוריקציהען די דערלויבעניש איז א רעזולטאט פון די לעצטע אראבישע רציחות, וואס האבען אויפגעטרייסעלט דאס לאנד.

רחל יוצט היי-יאהר נישט פארקומען, מחמת די מאכט-ארגאנען דיספאנירען נישט מיט דער געהעריגער צאהל רעזערוען מיליטער צו עסקארטירען די געהער.

ארעסטירט 5 יודישע קאמוניסטען

לאנדאן, 18 (יט״א טעל.)

אין א דעפעשע פון ירושלים ווערט מיטגעטיילט דעם „טיימס", אז אין תל-אביב זענען נעכטען ארעסטירט געווארען 5 יודישע קאמוניסטען.

דער קאמף אין קרית ענבים

ירושלים, 18 (יט״א טעל.)

דער קאמף צווישען ענגלישען מיליטער מיט די אראבישע טעראריסטען אין קרית-ענבים איז געווען א זעהר פערביטערטער און האט געדויערט עטליכע שעה, דער אנגריף איז ענדליך אפגעשטויסען געווארען.

דער געזונד-צושטאנד פון גרשון מאשאיא, וועלכער איז דארט פערוואונדעט געווארען, איז זעהר א שווערער. ער געפינט זיך אין ירושלים׳ער הדסה-שפיטאל.

היי-יאהר גייט מען נישט צום קבר רחל

לאנדאן, 18 (יט״א טעל.)

דער „דיילי מייל" טיילט מיט פון ירושלים, אז דער טראדיציאנעלער יודישער גאנג צום קבר

יפו, 18 (יט״א טעל.)

אין יפו איז פערלאנגערט געווארען אויף אנ׳אומבעשטימטע צייט דער פערשארפטער אויסנאהמס-צושטאנד.

צוליב די לעצטע שווערע טעראר-אקטען איז ערקלערט געווארען אויסנאהם-צושטאנד אויף דער גאנצער אלענבי-בריק.

דער רעקארד פון אראבישן בארבאריזם

ירושלים, 18 (יט״א טעלעגראפיש)

די ידיעה וועגען דער ערמארדונג פון די

געעפענט די וועלט-קאנפערענץ

פון פועלי-ציון און התאחדות איין זשענעווע

זשענעווע, 18 (יט"א טעלעגראַפיש)

אין זשענעווע איז היינט געעפענט געוואָרען אַ וועלט-קאָנפערענץ פון די פּראַאייניגטע פּאַרטייען „פּועלי ציון און „התאחדות", וואָס איז געווידמעט דעם בעשטימען די ריכט-ליניעס פון די אַרבייטענדע מאַסען לגבי די איצטיגע געשעהענישען אין ארץ-ישראל — אין שייכות מיט דער נאָהענטסטער זיצונג פונם אַקציאָנס-קאָמיטעט אין ציריך.

צו דער קאָנפערענץ זענען געקומען שפּרינצאַק, בערל קאַצענעלסאָן, א. א.

בסך-הכל זענען געקומען 50 דעלעגאַטען פון פערשידענע לענדער.

די וועלט-קאָנפערענץ קומט פאר ביי פערמאַכטע טירען אינם בנין פון דער יודישער קהלה אין זשענעווע.

עס האט דאָ געזאָלט אָנקומען דור בן-גוריון, אָבער צוליב וויכטיגע פּאָליטישע אַרבייטען האט ער נישט געקאָנט אָוועק פון לאָנדאָן.

די קאָנפערענץ האט געעפענט בערל לאָקער און עס זענען אָפּגעגעבען געוואָרען בעריכטען פון פערשידענע לענדער און צווישען זיי — פון פּוילען.

גרויסע פראטעסט-אקציע פון אלע ציוניסטישע פארטייען אין פוילען געגען דעם אכזריות'דיגען טעראר אין א"י

וואַרשאַ, 18 (טעלעפאָניש)

היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דעם ספּעציעל-געשאַפענעם קאָמיטעט פון אַלע ציוניסטישע פּאַרטייען אין פּוילען מכוח דער נייער בוואַליע פון בלוטיגען טעראָר אין ארץ ישראל.

אַדוואָקאַט הארטגלאַס האט געהאַלטען אַן אויספיהרליכען רעפעראַט און ס'איז פאָרגעקומען אַ דיסקוסיע.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו פּראָקלאַמירען אַ גרויסע פּראָטעסט-אַקציע אין גאַנץ פּוילען, וואָס זאָל אַדורכגעפיהרט ווערען דורך אַלע ציוניסטישע אָרגאַניזאַציעס און יודישע קהלות אין פּוילען.

ס'איז אויך בעשלאָסען געוואָרען צו שיקען א דעלעגאַציע פון אַלע ציוניסטישע פּאַרטייען צו דער ענגלישער אַמבאַסאַדע און בעלייגען דאָרט אַ פּראָטעסט געגען דער ענגלישער רעגירונגס-אַדמיניסטראַציע אין פּאַלעסטינע.

אַנ'שהנליכע בעראַטונג איז פאָרגעקומען פון אַלע רעוויזיאָניסטישע אָרגאַניזאַציעס.

אויך די רעוויזיאָניסטען פּראָקלאַמירען אַ פּראָטעסט-אַקציע אין גאַנצען לאַנד.

אוועקגעשיקט קיין לובלין די אפעלאציע-אנקלאגע געגען עבין-פשיטיק

וואַרשאַ, 18 (טעלעפאָניש)

היינט האָבען די טערטיידיגער פון די פּשיטיקער פּערמשפּטע יודען אַוועקגעשיקט פון וואַרשאַ אין לובלינער אַפּעלאַציע-געריכט די אַפּעלאַציע-אָנקלאַגע נעגען דעם ראַדאָמער אורטייל.

די אַפּעלאַציע-אָנקלאַגע איז ברייט מאָטיווירט און רעדט גרינדליך אַרום דעם אורטייל און די מאָטיווען צום אורטייל.

די אַפּעלאַציע-אָנקלאַגע האט 27 זייטלעך מאַשין-דרוק.

ווי בעקאַנט, האָט אויך דער דער פּראָקוראָר אַפּעלירט.

בעשטעטיגט די ליסטעס צו די ווארשאווער קהלה-וואהלען

וואַרשאַ, 18 (טעלעפאָניש)

די וואַהל-קאָמיסיע ביי דער וואַרשאַווער קהלה האָט היינט בעשטעטיגט אַלע ליסטעס ביז נו מער 44. 4

עס איז בלויז געפּסלט געוואָרען די ליסטע נומער 30, אויף וועלכער עס פיגורירט דער ערשטער — חיים ראַסנער.

16 וואהל-ליסטעס צו דער לעמבערגער יודישער קהלה

לעמבערג, 18 (טעלעפאָניש)

היינט אין אָוונד איז אָפּגעלאָפען דער לעצטער טערמין צו אָנמעלדען די וואַהל-ליסטעס [...] דער יודישער גמינע.

בסך הכל זענען אָנגעגעבען געוואָרען [...] ליסטעס.

א נייער סטאראסטע אין מינסק-מאזאוויעצק

מינסק-מאַזאָוויעצק, 18 (טעל.)

אויפ'ן אָרט פונ'ם געוועזענעם היגען סטאַראָסטע גאַדאָמסקי איז בעשטימט געוואָרען דער לייטער פון דער זילבכלפער-וואַלטונגס-אָפּטיילונג [...] וואַרשאַווער וואָיעוואָדשאַפט, ה' פּשיבישעווסקי.

שעף פון רומענישען שטאב קומט קיין ווארשא

וואַרשאַ, 18 (טעלעפ.) סוף חודש [...] סעפּטעמבער זאָל קומען אויף עטליכע טעג קיין וואַרשאַ דער שעף פונ'ם רומענישען גענעראַל-שטאַב, [...] סאַמסאָנאָוויטשי, וועלכער האָט בעזוכט אין וואַרשאַ מיט 2 יאָהר צוריק.

פרעמיער בלום האט איבער-געריסען דעם אורלויב

פּאַריז, 18 (ספּ. טעל.) דער היינטיגער „לע זשור" איז מודיע, אַז דער פּרעמיער [...] בלום האָט איבערגעריסען זיין אָפּרוה-אורלויב [...] זיך זיכער צוריקגעקעהרט קיין פּאַריז.

פארק העלענאוו ● הילפס-פעראיין פאר אומבעמיטעלטע קראנקע „מחזיקי-חולים" אין לאָדז, דאַוובאַרטשיקוב (יוליוש) 28 טעלעפאָן 152-65.

היינט, מיטוואָך, 8 אווענט קומט פאָר א גרויסער געזעגנונגס-קאָנצערט פאר'ן אָפּפאָהרען נאָך אויסלאַנד פון די בעריהמטע יודישע זינגערין

ראלא פאלמאן און לאדזער ליבלינג וול. גאדיק

אין פּראָגראַם: 25 שלאַגערן געווירמעט דעם אויסלאַנד. טעקסטען: יצחק פּערלאָוו, מוזיק: ל. פּאַלמאַן. ד. ביינעלמאַן. ה. סאַן.

5 אַ זייגער נאָכמיטאָג סימפאנישער קאנצערט דיריגענט סעווערין פּיעטרושקאַ אין פּראָגראַם: יודישע מוזיק. —::— איינגאַנג אין פּאַרק פון 3 נאָכמיטאָג אָן. בילעטען-פאַרפערקויף צום פּרייז פון 54 גר. ביי די פאַראייניגטע יודישע פליישער פּיעטריקאָווער 54 און זגערזשער 2, הילער, פּיעטריקאָווער 23, שטרויסמאַן, גלובנע 63, גראַנעק, לימאַנאָווסקיעגאָ 4, נאָמבערג, נאַרוטאָוויטשאַ 11, „הומאַניטע" נאַרוטאָוויטשאַ 14, קולטור-ליגע זאַכאָדניאַ 68, „מחזיקי-חולים" דאַוובאָרטשיקוב 28 און אין דער קאַסע פון העלענאָוו ביז 5 נאָכמיטאָג. פּרייז פון די בילעטען פון 5 נאָכמ. אָן: איינגאַנג 80 גר., זיץ-פּלעצער 1.09 זל., הנחה-בילעטען און קינדער 54 גר. —::— בעמערקונג: די בילעטען פון דעם 29 ליפּיעץ זענען גילטיג.

צו הונדערט טויזענט פון לאדז, טשענסטאכאוו און פלאצק

דעם 17-טען ה. מ. האָט זיך [...] ענדיגט די ציהונג פון דער דריטער קלאַס פון דער זעקס און דרייסיגסטער מלוכה לאָטעריע. די דריי הויפּט-געווינסען [...] הונדערט טויזענט זל. יעדע זענען געפאַלען [...] דעסמאָל אין דריי פּראָווינץ-שטעדט. דערביי איז די פּאָרטונע געווען בעדרס פריינטליך פאר די, וועגען וועלכע זי האָט שוין לאַנג פערגעסען.

אַזוי למשל געפינט זיך צווישען בעזיצער פון די בעזונדערע פּערטלעך [...] נומ. 54.355 די ה"ה: י. פּאַרבער, [...] בייטער, וועמענס פערדינסט עס בעטרעפט 3 זל. טעגליך, און יוזעף וואָלאָוויטש אַ אַרבייטסלאָזער — ביידע פון [...] אין טשענסטאָכאָוו. צוויי פערטלעך [...] נומ. 180.133 געהערען צו די פּוילישע פּאָלען [...] ק., אַ הויזנערין און [...] פאַניאַ ר., אַ לעהרערין.

דאָס דריטע געווינס פון הונדערט טויזענט זל. איז געפאַלען אויפ'ן [...] 47 843, וועלכער געהערט צו לאָדזער איינוואוינער.

אינגיכען, ווייל שוין דעם 9-טען סעפּטעמבער הויבט זיך אָן די ציהונג דער 4-טער קלאַס. ווי עס איז בעקאַנט, בעטרעפט דאָס הויפּט-געווינס [...] קלאַס אַ מיליאָן זל.. אָבער חוץ דעם, נישט רעכענענדיג די קלענערע, [...] נאָך דאָ פאַלגענדע גרויסע געווינסען: דריי צו הונדערט טויזענט זל., [...] פינף און זיבעציג טויזענט זל., [...] פופציק טויזענט זל., זיבעצן טעגליכע [...] ווינסען צו פינף און צוואַנציג טויזענט א. א. וו.

ביי דער געלעגענהייט דערמאָנען מיר, אַז דעם 27-טען ה. מ. וועט [...] קומען די צוגאַב נאָך-פּריען-ציהונג [...] צווישען די צעטלען. וועלכע זענען געבליבען אין ראָד נאָכ'ן פערענדיגען ציהונג פון דער 4 טער קלאַס פון [...] פינף און דרייסיגסטער לאָטעריע און [...] וועלכע עס איז אין דער ציהונג [...] אנערקענט געוואָרען קיין סטריע-געווינס [...]

PRYWATNE
KURSY ŻEŃSKIE
Krawieczyzny, Bieliźniarstwa i Gorseciarstwa
Tow. Utrzymywania i Popierania Szkół Rzemieśln. dla Dziewcząt Wyzn. Mojżesz. w Łodzi
ul. Mielczarskiego 24.
Kancelarja Kursów przyjmuje zapisy od godz. 9–13 i 15–19.

5 זל. אַ טאָג | 5 זל. אַ טאָג
פענסיאנאט „NICEA"
אין קאלומנא
3 קראַסאָווסקאַ 3
נעמט אָן געסט. טעגליך 6 מאָל שפּייזען.
שטרענג כשר
שנעלע און סאָלידע בעדינונג.
ערשטקלאַסיגע קיך. אויך דיעטעטישע
5 מאָרגעס סאָסנאָווע וואַלד.
אינפאָרמאַציעס אין לאָדז:
ביי ר' חיים ווערדיגער,
אַגראַדאָווע 5, טעל. 215-24.
בעמערקונג: די געסט ווערען אָפּגעוואַרט ביי דער באַהן.

Dr. I. Piechowicz
ספּעציאַליסט פאר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
פּעטהיטנג גסנעז שוואַנגערשאַפט
שרודמיעסקאַ 18, טעל. 107-79.
נעמט אָן פון 8–10 פרי און פון 3–7 אָוו.

Lekarz-Dentysta
N. KACZANOWSKI
נעהמט אָן אין אַמבולאַטאָריום פון דער געז. „לינת המשמורים"
פּילסודסקיעגאָ 21, טעל. 242-55.
אין די שעה'ן פון 9 11 פריה און פון 5–9 אָווענד.

געדענקט, שטשעשליווי ביי
א גרויסער אויסוואַהל פון אָריגינעלע בילליגער און טאַמאַשאָווער סחורות
אויף אנציגער און פאלטענס
פון די בעסטע קוואַליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען
מיט 30% בילליגער
קומט און איבערצייגט אייך
R. Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואַמיעסקאַ 5
טעל. 156-09.
געדענקט פראַנט II שטאָק.

Dr. med.
M. JAKOBSON
כירורג
ביינער-כירורג-ספּעציאַליסט
D-ra Sterlinga 22
Nowa-Targowa) tel. 174-42

לעבער
ווערען אויסגענאָמען ביליג
ביי ג. נאַרדמאַן
שרודמיעסקאַ 8

Dr. L. Suchowczycki
כירורג
GDANSKA 11, tel. 123-47
(רוג 11-טער ליסטאָפּאַד)
צוריקגעקעהרט
און נעהמט אָן פון 4-6 נאָכמיטאָג.

Starszy Felczer
B JOSKOWICZ
פּולנאָצנאַ 4, טעל. 141-86
נעמט אָן טעגליך פון 8–11 און 4–6 נ"מ
טעגליך פּאַקען-שטעלען מיט פרישע קראַוויאַנקעס.

8-טער טאָג, בעקער-מייסטער אין לאדז
היינט, מיטוואָך, דעם 19-טען אויגוסט, 7 אָווענד קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל
א דרינגענדע פערזאמלונג
פון אַלע בעקער-מייסטער אין לאָדז.
צוליב דער דראָהענדער לאַגע וועגען מעכאניזירען די בעקערייען, ווי אויך צו בעשטעטיגען דעם נייעם סטאַטוט פאַר'ן בעקער-צעך, ווערען אַלע געבעטען פּינקטליך צו קומען.
די פערוואלטונג פון יוד. בעקער-צעך אין לאדז
פ.ס.: די פערזאַמלונג וועט בייוואוינען אַ פאָרשטעהער פון דער האַנדווערקער-קאַמער אין לאָדז.

FABRYKA NAPOI GAZOWYCH
R. Frydwald
Piłsudskiego 69, tel. 190-48
עמפפעהלט
סאדעוואסער און לעמאניאד
וואָס ווערט אָפּגעשיקט פּינקטליך אַהיים
בעשטעלונגען ווערען אָנגענומען אַ גאַנצען טאָג.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאר נירען בלאָז און אורין-קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָווענט

אויערן, נאז און האלז און לונגען-קליניק
מיט בעטען פון
Dr. Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א. אז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָרישעם פון 9-2 און פון 4-8 אָווענט
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען-קאבינעט
פאַר דורכלייכטונגען און עלעקטרא פאָטאָגראַפיע

Dr.
Wajnberg
ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אָוו.

Dr. med.
GUSTAW KOHN
געוועזענער אסיסטענט פון דעם גינעקאָלאָגישען קליניק אין פּאַריז.
ספּעצ. פאַר פרויען - קראַנקהייטען און שוואַנגערשאַפט).
ספּעצ. פון היילען אונפרוכטבאַרקייט.
נעהמט אָן אין לאָדז
פּילסודסקיעגאָ 51, טעל. 170-03
נעהמט אָן פון 8–10 און פון 4–8 אָווענט

אין בלוטיגען ווירוואר פון שפאניען

נצחונות און מפלות פוןביידע צדדים

בארצעלאנא, 18 (ספ. טעל.)
דער קריגס-מיניסטער פון דער קאטאלאני-שער רעגירונג, פולק. סאנדינא קאמוניקירט, אז דאס קאטאלאנישע מיליטער האט אפגעשטוי-סען די אויפשטענדיגע אויפן גאנצען אראגאני-שען פראנט. די רעגירונגס - עראפלאנען הא-בען אונטערגעצונדען א צוג מיט פראוויאנט פון די אויפשטענדיגע.

דער פיהרער פון דער רעגירונגס - עקספע-דיציע אויף מאיארקא, קאפבאיא קעמפט ער-פאלגרייך מיט די אויפשטענדיגע.

די היזקות פון דעם רעגירונגס - דעסאנט זיינען נישט גרויס.

קאטוליבעז א גרויסע אפטייל-לונג פון אויפשטענדיגע

מאדריד, 18 (ספ. טעל.)
די צייטונג „פאליטיקא" איז מודיע, אז נעכ-טען האבען אין דער געגענד מעדעלין די רעגי-רונגס-עראפלאנען פונאנדערגעיאגט איינע פון די שטארקסטע אפטיילונגען פון די אויפשטענ-דיגע, וואס איז געגאנגען פון אנדאלוזיען קיין עסטראמאדורא.

מאסען-עקזעקוציעס

הענדוזיע, 18 (ספ. טעל.)
פון א בעגלויבטער קוועלע מעלדעט מען, אז אין קארטאגענא האט מען אין דער נאכט פון 14 אויפן 15 אויגוסט ארויסגעפיהרט אויף 2 דאמ-פער 360 ציוויל-גווארדיסטען און 80 פלאט-אפי-צירען, און זיי דערטרונקען. חוץ דעם האט מען דערשאסען נאך 22 אפיצירען.

אויך די לאנדאנער „סיטי" שטיצט די אויפשטענדיגע

לאנדאן, 18 (ספ. טעל.)
דער דיפלאמאטישער קארעספאנדענט פון „מאנטשעסטער גארדען" ווייסט צו דערצעה-לען, אז די אויפשטענדיגע אין שפאניען האבען בעקומען בעדייטענדע סומען פונם לאנדאנער „סיטי", אלס „פערזיכערונג געגען קאמוניזם". די הילף פאר זיי מצד איטאליען און דייטש-לאנד איז א סברא פערזיכערט געווארען נאך ערב דעם אויפשטאנד.

זיי ווייסען דאר...

פאריז, 18 (ספ. טעל.)
לויט דער מיינונג פון די אויפשטענדיגע, זאל פאסאיאס — דער הויפט - פערזיכערונגס-פונקט פונם רעגירונגס - מיליטער — פאלען אין משך פון דער לויפענדער וואך.
איצט פיהרען די אויפשטענדיגע אונטער-האנדלונגען מיט די רעגירונגס - אפטיילונגען אין סאן-סעבאסטיאן און אירון, אז זיי זאלען זיך אונטערגעבען. דאס פאלען פון די ביידע שטעט קאן ווערען אנ׳איבערברוכם - מאמענט אינם שפאנישען בירגער-קריג.

א פראוויזארישע רעגירונג אין בילבאא

מאדריד, 18 (ספ. טעל.)
די צייטונג „על סאציאליסטא" מעלדעט, אז אין בילבאא, האט זיך געבילדעט א פראוויזא-רישע רעגירונג, אין וועלכער עס זענען אריין: 1 קאמוניסט, 1 סאציאליסט און איין מיטגליד פון דער רעפובליקאנישער אוניעע.
די איבריגע ארבייטער - ארגאניזאציעס האבען צוגעזאגט דער פראוויזארישער רעגירונג זייער שטיצע.

אין קארדאבא און מאלאגא

ליסאבאן, 18 (ספ. טעל.)
רעגירונגס - עראפלאנען האבען היינט ווידער באמבארדירט קארדאבא
נעבען מאלאגא האבען 2 עראפלאנען פון די אויפשטענדלער אראפגעשאסען א רעגירונגס עראפלאן.
אין מאלאגא הערשט טעראר. מ׳זאל דארט האבען אונטערגעצונדען א סך קירכעס און קלויסטערס און דערשאסען פיל גייסטליכע.

די רעגירונג איז גרייט צו קעמפען ביז צו דער לעצטער מעגליכקייט

פאריז, 18 (ספ. טעל.)
דער גענעראל - סעקרעטאר פון דער אר-בייטס - קאנפעדעראציע, זשוהא האט דער-קלערט נאך זיין צוריקקעהר פון שפאניען, אז ער האט מיטגעבראכט פון דארטען א פאזיטי-ווען איינדרוק.
לויט זיין מיינונג איז דער רעגירונגס-לאגער גרייט צו קעמפען ביז צו דער לעצטער מעגליכ-קייט. די רעגירונגס - חילות האבען לכתחילה נישט פערמאגט די נויטיגע קריגס - עלעמענטען אבער די צייט האט דערלויבט זיי צו קאארדי-נירען און דיסציפלינירען.
זשוהא דריקט אוים זיין מיינונג, אז מ׳דארף דעם שפאנישען „פאלקס-פראנט" געבען-הילף, אנווייזענדיג, אז די אויפשטענדיגע ווערען בע-זארגט דורך איטאליען און דייטשלאנד.

קארטאגענא פערנומען דורך די אויפשטענדיגע

פאריז, 18 (ספ. טעל.)
דער גענעראל קוועאיפא דע-ליאנא האט געמאלדען דורך דער סעווילער ראדיא-סטאציע אז דער אדמיראל פון דעם רעגירונגס-פלאט אין קארטעגענא האט זיך אנגעשלאסען אין די אויפ שטענדיגע.
דער דאזיגער אדמיראל האט פערנומען די פארטען אויף די ברעגעס און די פערפעסטונג, וועלכע הערשען איבער דער שטאט און אי-בערן פארט און ער האלט זיי אין זיין מאכט.

אנ׳אויסטערלישע השערה

זוכט מען א רעטונג אין זשענעווע ?

פאריז, 18 (ספ. טעל.)
לויט ידיעות פון דער „פיגארא", ווערט אין דער קאטאלאנישער גענעראליציע איצט בע-טראכט א פלאן פון פראקלאמירען די אונאפ-הענגיגקייט פון קאטאלאניען, אינם פאל, ווען מאדריד זאל פערנומען ווערען דורכן אויפ-שטענדיגען מיליטער.
נאכן פראקלאמירען די אונאפהענגיקייט, וואלט זיך קאטאלאניען געווענדעט צו דער פעל-קער-ליגע מיט א פארשלאג, מ׳זאל זי אננעמען אלס מיטגליד. אלס מיטגליד פון דער ליגע וואלט זיך קאטאלאניען, אין פאל ווען זי וואלט אטא-קירט געווארען דורך די אויפשטענדיגע, זיך גע-קענט ווענדען קיין זשענעווע וועגען אנ׳אינטער-ווענץ, פעררופענדיג זיך אויף דעם פאקט פון אגרעסיע מצד א פרעמדער מלוכה.

א שפאגעל-נייע פרא-וואקאציע

פאריז, 18 (ספ. טעל.)
האוואס איז מודיע פון בורגאס:
די קרייזען פון די אויפשטענדיגע פערזיכערען אז דאס רעגירונגס-מיליטער בענוצט זיך מיט גאזען אין קאמף מיט די אויפשטענדיגע — הינטער סאן-ראפאעל אויפן פראנט גוואדאראמא.
די אויפשטענדלער האבען בדעה וועגען דעם צו מעלדען.

ס׳האט אפילו אנגעשפארט צו רוזוועלט׳ן

וואשינגטאן, 18 (ספ. טעל.)
מחמת דער סיטואציע אין שפאניען, האט דער פרעזידענט רוזוועלט בעשלאסען א לענ-גערע צייט נישט ארויסצופאהרען פון וואשינג-טאן.
דא איז דערהאלטען געווארען א נאטע פון אורוגוואי, אין וועלכער עס ווערט פארגעלייגט די אמעריקאנער רעפובליקען בשותפות צו פער-מיטלען מיט די ביידע קעמפענדע צדדים אין שפאניען.

געשלאסען די סעסיע פון אספת הנבחרים

דעקלאראציע וועגען דער שרעקליכער לאגע פון ישוב

ירושלים, 18 (יט״א טעל.)
נעכטען ביינאכט האט זיך פערענדיגט די אויס-ערארדענטליכע סעסיע פון דער אספת הנבחרים, וועלכע איז גערופען געווארען אין צוזאמענהאנג מיט דעם פערשטארקטען אראבישען טעראר.
די סעסיע האט געברענגט צום אויסדרוק די ליידען און פיין פון ישוב צוליב די מארדען און פערברעכען.
אין דער דעקלאראציע, וועלכע איז אנגענומען געווארען ווערט אויסגעדריקט די טיפסטע אויפרע-גונג און פראטעסט פון ישוב צוליב דעם אנער-הערטען טעראר און רציחות, וועלכע דויערען שוין זייט 4 חדשים.
דער גאנצער ישוב קוקט זיך אום צום גלות יודענטום און רופט עס צו מעשים, דער גלות מ׳ז קומען צו הילף דעם ישוב און פון דארט מוז גע-הערט ווערען די שטים פון גאנצען יודישען פאלק.
דער ישוב קומט מיט זיין אפעל צו דער ענגלישער רעגירונג און פאדערט אנצונעהמען אלע מיטלען, אז די רוה און ארדנונג זאל איי. געשטעלט ווערען.
דער ישוב וועט קיינמאל נישט מסכים זיין אויף אפצושטעלען די יודישע עליה און ווען אפילו פאר׳ן פרייז פון אומשולדיג פערגאסענעם יודי-שען בלוט, דער ישוב רופט דאס גאנצע יודישע פאלק זאלצי זיך זאמלען ארום דעם לאנד פון אונזערע האפנונגען און צוקונפט.
די דעקלאראציע קינדיגט ווייטער אן א קאמף געגען די בעאמטע פון דער ארץ־ישראל־אדמיניס-טראציע, וועלכע לעגען שטיינער אויפ׳ן וועג פון ענטוויקלונג פון דער יודישער נאציאנאלער היים וואס איז גאראנטירט דורך דער אינטערנאציאנאלער רעכט, די יודען האבען אויסגעפיהרט זייערע התחייבות דורך איבערמענשליכער ארבייט, שווייס און בלוט.
ס׳איז בעשלאסען געווארען צו שיקען א דעלעגאציע צום הויך־קאמיסאר, כדי פאר איהם אויס צודריקען די פערביטערונג פון ישוב און די געשאפענע קריטישע לאגע, די סעסיע איז געשלאסען געווארען אונטער דעם שטארקען איינדרוק פון דער ידיעה וועגען דער עקעלהאפטען מארד פון די צוויי קראנקען־שוועסטערען אין יפו.

* * *

לאנדאן, 18 (יט״א טעל.)
רעדענדיג וועגען דער אויסערארדענטליכער סעסיע פון דער „אסיפת הנבחרים" בעטאנט די „טיימס", אז אין איהר האבען זיך בעטייליגט פאר שטעהער פון נישט ווייניגער ווי 90 פראצענט פון דער יודישער בעפעלקערונג אין א״י, ווי שטאטישע געשעפטס־מענשען, ארבייטער, רבנים, לאנדווירטען א. א. וו.

אונזער ווארט

איבערגעכאפט די מאס

א מערקווירדיגע ידיעה האבען אונז נעכטען צוגעטראגען די צייטונגען פון בערלין, ווי דהיינו, אז ס׳איז אפגעשטעלט געווארען דורך דער מאכט דאס אנטיסעמיטישע וואכענבלאט „יודענקענער", צוליב דעם וואס די דאזיגע צייטונג איז איבערגעטרע-טען די דערלאזבארע גרעניצען פון זשורנאליסטישער אנשטענדיגקייט.
די לייענסט די דאזיגע ידיעה, און די גלויבסט דייגע אייגענע אויגען: הזאת — דייטשלאנד ?
דאס האט פאסירט אין דעם איצטיגען דייטש-לאנד, וואו די גרעסטע טוגענד איז שנאת ישראל —
אטא דער דאזיגער פערפלוכטער האס, וואס איז שוין פון לאנג אריבערגעשריטען אלע גרע-ניצען פון שכל און געפיהל ?
וואס האט עס אזוינס אין דעם „יודענקענער" געקאנט געדרוקט זיין, וואס האט געקאנט עמפערען דאס איצטיגע דייטשע געוויסען, און צוליב וועל-כעי מען האט איהם אזש געמוזט אפשטעלען ?
דאס וואלט זעהר טשיקאווע געווען צו וויסען, ווארום פאר אונז זענען שוין די אלע זאכען, אינ-סינואציעס, נידערטרעכטיגקייטען און פאסקוס-טיועס פון די אלע דייטשע און היימישע „יודענקע-נער" און „יודען־אויסראטער", אזויצוזאגען „גאנץ פאמאדע"...
אויף מענשען. ביי וועלכע די געהירען זענען, מחמת גרויסע האס און אכזריות, געריהרט גע-ווארען, און וועלכע מיר בעטראכטען אלס, אב-סאלוטע משוגעים, איז אונז קיין חידוש נישט, ווען זיי קייען טאג־טעגליך זייער אייגענע צואה —
אבער שוין־זשע איז עס מעגליך, אז דיזעלבע גדיייטע געהירן, וואס האבען געשאפען די קרע-טינישע נירענבערגער געזעצען. און וואס פערסמ׳ען א וועלט (א כלל איז, אז ווער עס געפינט זיך א ענגערע צייט אין דער מסיבה פון משוגעים, ווערט אויך היבש צודרייט !) שוין זשע איז עס מעגליך פאר זיי דאס אנערקענען גרעניצען פון מענשליכע פערשטאנד און דענקען ?
דער היוצא לנו מדבריגו איז -
מ׳קאן נאך נישט וויסען: אפשר איז גאר אין דעם „יודענקענער" געווען געזאגט א גוט ווארט וועגען יודען !

ב.

די ווידערשפעניגקייט פון דייטשע קינדער צו דער היטלער-תורה

בערלין. (יט״א.. דער אפיציעלער ארגאן פון דער דייטשער ספארט-ארגאניזאציע „לייבעס-איבונג און קער-פערליכע ערציהונג" פאדערט, אז די יודישע שול-קינדער זאל נישט צוגעלאזען ווערען צו די לעקציעס פון גים-נאסטיק „ווייל דער דייטשער שילער בעטראכט דעם נישט-אריער פאר א חבר מיט וועמען ער קען זיך פערמעסטען ווי מיט א גלייכען". „די טבע פון פערמעסטונגען שאפט א גייסט פון חברשאפט, וואס איז זעהר שווער אויסצוהאל-טען" כדי מקדים צו זיין די סכנה איז נויטיג, דאס די יודען זאלען נישט ערלויבט ווערען צו לערנען גים-נאסטיק צוזאמען מיט דייטשע קינדער.

גרויסע שרפה אין בערלין

בערלין, 18 (ספ. טעל.)
נעבען דעם באהנהויף לעהרטער איז פאריגע נאכט אויסגעבראכען א גרויסע שרפה, בעת וועל-כער עס זענען פערברענט געווארען שפייכלערס, מכשירים. וואגאנען א. א. וו.
דער היזק שטייגט איבער א מיליאן מארק.

וויכטיג פאר פאבריקאנטען!
און האנדווערקער
שווייסונגען.
מאשינען-טיילען
און רעפעראטורען
פיהרט אוים בילליג
די מעכאנישע
שלאסערי
י. רעדער
11 ליסטאפאדא 11/13
(רוג זעכאדניא)

דאס עלעקטראטעכנישע ביורא
„Siła i Światło"
פון וו. הרוקאווסקי.
פאלודניאווא 23, טעל. 139-32
נעמט אן אינסטאלאציעס פון ליכט און קראפט
ווי אויך סיגנאליזאציעס. קויפט בענוצטע מאטארען
און פערקויפט אלע ארט מאטארען און דינאמא-מאשינען
צו ביליגע פרייזען.
ספעציעלע ווערקשטעל פון מאטארען-
רעפעראטור / שנעל, פינקטליך און רעיעל.

טאג - טעגליך

ס׳לאדען צום ונתנה תוקף

מיט דער פעלקער-ליגע איז עס דאסזעלבע, ווי מיט דעם „ויהי". ווארום — דארט וואו עס שטייט א „ויהי" איז עפיס נישט גלאט, און וואו א בע׳עולהט פאלק הויבט אן צו פרעפלען וועגען אנ׳אינטערווענץ פון דער פעלקער-ליגע, איז א סברא, אז עס איז זעהר און זעהר נישט גוט —
עס האלט שמאל מיט דעם יושר !
גיט איצט איבער די פאריזער „פיגארא" פון גלומרשט בעגלויבטע קוועלען, אז, צוליב דער זעהר שווערער סיטואציע, זאל זיך אין די באהענטסטע טעג ווענדען צו דער פעלקער-ליגע א דעלעגאציע פון דער שפאנישער רעגירונג מיט א בקשה וועגען אונטערשטיצונג אין דער אקציע געגען די אויפשטענדיגע.
כל זמן די דאזיגע אויפשטענדיגע וועלען גאנץ אפען אונטערשטיצט פון איטאליען, דייטשלאנד א. א. וואלט עס אפילו נישט קיין קרומע זאך געווען צו ווענדען זיך צו אזא פאקטאר, ווי די פעלקער-ליגע האט בעדארפט צו זיין, און עס וואלט אויך געווען אי יושרדיג אי גלייך, ווען די שפאנישע רעגירונג אלס גערעכטע קריגט אזא אונטערשטי-צונג.
וועו איז עס אבער גערעדט געווארען — ווען עס עקזיסטירט עפיס אזוינס, וואס עס האט ממשות אין דער היינטיגער, און וואס האט שוין אזא מוטיגקייט (אויב נישט גרויסמוטיגקייט !) ערגיץ וואו ארויסגעוויזען.
די פראקטיק האט אבער דערווייל געוויזען, אז די פעלקער-ליגע איז נישט ביכולת גארנישט אויפצוטון, אז זי איז פשוט-כפשיטא, און פיי׳עס בעטעטען ווילען הילפלאז.
אזא בפירושע הילפלאזיגקייט האט זי לעצטענס ארויסגעוויזען אין די ענינים אביסינען און ריין-געביט, וואס זענען געווען דער אנהויב פון א קייט ווייטערדיגע הילפלאזיגקייטען.
מהאי טעמא ווילט זיך גארנישט גלויבען, אז די שפאנישע רעגירונג זאל איבערחז׳׳ן דע טעות פון היילע סעלאסיע און באמונה שלימה און אין גרויס עגיות ווענדען זיך אין דער פעלקער-ליגע וועגען הילף — מיט אנדערע ווערטער: לאדען דעם געג. פראנקא צום ונתנה תוקף...

מ.

די אכזריות'ן פון די שפּאַנישע פאַשיסטן

קודם-כּל האָבן זיי אויסגעלאָזט דעם כּעס צו די מאַראָקאַנישע יודען

צווישן די פאַשיסטן, וואָס בעקעמפן איצט די שפּאַנישע רעפּובליק הערשט ווייט נישט קיין איינהייט, זיי פּערפאָלגן פאַרשידענע צילען און עס הערשט צווישן זיי שטאַרקע חלוקי דעות.

דער הויפּט - פּערמענט פון דער גאַנצער בע-וועגונג איז געווען די אַרמעי. די אָפיצירן זע-נען פון אייביג אָן געוואוינט געווען זיך אַריינצו-מישען אין דער פּאָליטיק און מיט דער הילף פון סאָלדאַטן אָנצעוואַרפן דעם לאַנד זייער ווילן.

די אָפיצירן זענען געקניפּט און געבינדען מיט דער פעאָדאַלער אַריסטאָקראַטיע, מיט דער קאַטוילישער גייסטליכקייט און אין דער לעצ-טער צייט מיט דער גרויסער בורזשואַזיע זיי זענען רעאַקציאָנער, האָבן פיינד יעדען נייעם געדאַנק, אין דער דעמאָקראַטיע זעהען זיי די סיבה פון אַלדאָס בייז און אין דער רעפּובליק זייער גרעסטען שונא

אין אַפּריל 1931 ווען עס איז פּראָקלאַמירט געוואָרען די רעפּובליק, זענען די אָפיצירען שוין גרייט געווען צו פיהרען געגען איהר די אַרמעי, די ערשטע רעפּובליקאַנישע רעגירונג האָט זיך דערוואוסט וועגען פּערדעכטיגע צו-גרייטונגען און געהיימנישפולע בעראַטונגען צווישען איינציגע גענעראַלען און אָנגעזעהענע יעזואיטען מיט פּאָליטיקער פון ראָיאַליסטישען לאַגער. דאַן האָט דער פּרעמיער ראַנועל אַזאַ-נאַ, אַ ענערגישער מענש, איינגעלאַדענט צו זיך די איינפלוסרייכסטע גענעראַלען. אין דעם בוך „אַפּריל 1931" שילדערט פּעדראָ בענאַווידעס די דאָזיגע קאָנפערענץ אויף פאָלגענדען אופן:

איינער נאָכן צווייטען, קלינגענדיג מיט די שפּאָרען זענען אין אַזאַנאַס געוויסען קאַבינעט אַריין צעהן גענעראַלען, דערונטער סאַן כור-זשאַ, מאָלאַ, קאַבאַנעלאַס, אויף אַזאַנאַס בעגרי-סונג האָבן זיי געענטפערט אויפן מיליטערישען שטייגער, סאַלוטירענדיג דאַן האָבן זיי זיך אויף זיין איינלאַדונג אַנידערגעזעצט אין א האַל-בען קרייז אַרום איהם, ער האָט זיך אַוועקגע-זעצט זיי אַקעגען.

— מיינע הערען! — האָט ער אָנגעהויבען — מיר איז בעקאַנט, אַז אין איניגע מיליטערישע קרייזען (איך רעד פערשטעהט זיך נישט וועגען אייך!) בעמערקט מען א אויפרעגונג. מען שמו-עסט וועגען עפּיס א פערשוועררונג. איך האָב אייך געוואָלט וועגען דעם מיטטיילען. ערשט די טעג האָט איהר געשוואוירן טרייהייט דער רעפּובליק און איך גלויב אז איהר וועט עהרליך היטען די שבועה, איך גלויב אין אייער לאָיאַליטעט!

ער האָט אויפמערקזאַם געקוקט אויף די גע-נעראַלען, וואַרטענדיג אויף אַן ענטפער. אָבער זיי האָבן געשוויגען. איניגע מיט א אַרויספאָ-דערונג אין זייערע בליקען, אַנדערע האָבן א-וועקגעדרעהט די אויגען אָבער אַלע האָבן גע-שוויגען, די דאָזיגע שטילע סצענע האָט געדוי-ערט גוטע צוויי מינוט, ענדליך איז אַזאַנאַ אויפ געשטאַנען. עס זענען אויפגעשטאַנען אויך די גענעראַלען.

— איך וועל אייך נישט מעהר פערהאַלטען!

— האָט ער געזאָגט — געדענקט, אַז איהר האָט געשוואוירען, און אַז די רעפּובליק רעכענט אויף אייך. און גיט איבער יענע פון אייערע חברים וואָס וועלען פערגעסען אין דער שבועה, אַז די רעגירונג וועט לגבי זיי זיין אונרחמנות'דיג!

ווידער א שווייגען. ווידער האָבן א-קלונג גע-טון די שפּאָרען און די גענעראַלען האָבן איי-נער נאָכן צווייטען פערלאָזען אַזאַנאַס קאַבינעט.

נאָך אינדערזעלבער נאַכט זענען די גענעראַ-לען סאַן כורזשאַ און קאַבאַנעלאַס אַוועקגעפאָה-רען קיין טאָלעדאָ בכדי זיך צו בעטייליגען אין א געהיימער בעראַטונג פון די ראָיאַליסטען וואָס איז צוזאַמענגערופען געוואָרען לויט דער איני-ציאַטיוו פון גיוו פּרעמיער סאַנטשעס גערא און דעם פיהרער פון דער קאַטוילישער פּאַרטיי זשול ראָבלעס.

די גענעראַלען האָבן אָבער געקענט אַרויס-פיהרען געגען דער רעפּובליק נאָר א טייל פון דער אַרמעי און דאָס הויפּטזעכליך די פּולקען, וואָס האָבן זיך געפונען אין מאַראָקאָ און אין רעאַקציאָנערען אַנדאַלוזיען. דער פּלאַן איז וועל-כען עס הערשען לינקע שטימונגען, איז מיט זיי נישט געגאַנגען, להיפוך — ער האָט כמעט אינ-גאַנצען אָנגענומען לגבי די אויפשטענדיגע א פיינדליכע שטעלונג. דער לופט- פלאָט מיט קליי-נע אויסנאַהמען איז אויך געבליבען געטריי דער רעגירונג.

די בעפעלקערונג וועלכע שפּילט געוועהנליך א' דעצידירענדע ראָלע אין יעדען בירגער-קריג האָט אויך נישט קיין גרעסערע סימפּאַטיע צו די אויפשטענדיגע. שוין פון ערשטען טאָג האָבן זיי בעוויזען אויפצורייצען געגען זיך די בעפעל-קערונג. פון יענע געגענדען וואָס געפינען זיך אונטער זייער הערשאַפט. אפילו די פּאָליטיש נייטראַלע בעפעלקערונג. די „ווילדע פּריצים" אין מונדירען און ציוויל האָבן קודם כל גע-שטרעבט אָנצוואַרפען א פּחד, זיי זענען אַרויס-געגאַנגען פון דעם שטאַנדפּונקט אַז דער ביר-גער — דער רעוואָלוציאָנער אין פּאַטענץ דאַרף אָנגעשראָקען ווערען.

דעם 19 יולי נאָכן פערנעהמען וואָלאַ דאַליד זענען זיי צוגעטרעטען צו א אונרחמנותדיגען טעראָר איבער דער פרידליכער בעפעלקערונג, וואָס איז פערדעכטיגט געוואָרען אין „סאָבאָ-טאַזש". די קרייז - געריכטס - קאָמיסיע האָט זיך גערעכענט מיט געוועהנליכע מסירות, אָפּט אַנאָנימע, און מיט עפּעס א ליסטע פון „לינקע וועהלער" וואָס זי האָט אַרויסבעקומען נישט בעוואוסט פון וואו. מען האָט דערשאָסען „גרו-פּעגווייז".

אין בורגאָס האָט גענעראַל מאָלאַ געהייסען קודם כל דערשיסען די באַהן-בעאַמטע, וועלכע זאָל כלומרשט האָבן סאַבאָטירט דעם אריינ-מאַרש פון זיין מיליטער אין דער שטאָט. באַלד דעם ערשטען טאָג האָט מען דערשאָסען אָהן גע-ריכט און אויספאָרשונג איבער הונדערט מאַן, דערונטער וואָס האָבן נישט געהאַט קיין שום בעציהונג צו וועלכען עס איז סאַבאָטאַזש.

א בעזונדערע אכזריות האָבן אַרויסגעוויזן פראַנקאָס געהילפען אויף דרום, אין סעווילאַ, קאָרדאָוואַ, מאַלאַגאַ. א ממש חיה'שע ווילדקייט האָבן אַרויסגעוויזען די אָפיצירען פון פּרעמ-דען לעגיאָן און אויך די פאַנאַטיקער פון די אַזוי גערופענע „טויט דרוזשינעס" וואָס זענען מיט-געגאַנגען מיט די אויפשטענדיגע. די דאָזיגע אָפּ טיילונגען בעשטעהען פון זיהנדלעך פון גוטס - בעזיצער, סטודענטען און אַנדערע פאַרשטעהער פון דער רעאַקציאָנערער יוגענד.

אין צעאוטין, טאַנזשער און אויפן גאַנצען מאַ-ראָקאַנישען ברעג האָבן פראַנקאָס נאָהענטסטע מיטהעלפער אויסגעלאָזען קודם כל דעם גאַנצען כעס אויף די יודען. מען האָט אויף זיי אַרויפגע-לייגט שווערע קאָנטריבוציעס און בכדי גיכער אַרויסצובעקומען די קאָנטריבוציעס האָבן זיי גענומען עירוב'ניקעס, דראָענדיג זיי צו דערשיסן אויב זיי וועלען תיכף נישט בעצאָהלט ווערען. אין איניגע ערטער זענען איינגעאָרדענט געוואָ-רען פּאָרמעלע פּאָגראָמען מען האָט דאָך געמוזט מיט עפּעס משמח זיין די סאָלדאַטען פון פרעמ-דען לעגיאָן און דאָס אַנדערע געדונגענע פּעבעל וואָס איז צוגעשטאַנען צו די „ווייסע" נאָר אין דער האָפנונג אויף א רייכען רויב און אויף א הוליע צו טון.

אמת, אויך די רויטע בענעהען זיך נישט אין ווייסע הענדשקעס מיט די פאַשיסטן, אָבער זיי בעמיהען זיך צו געווינען מיט אַלע מעגליכקיי-טען די בעפעלקערונג אויף זייער זייט. די ביר-גער, אַרבייטער, פּויערן, פאַר זיי עקזיסטירען נאָר פּאָליטישע שונאים — רעליגיעזע און ראַ-סען-שנאה קענען זיי נישט.

די הויפּט-ראָלע צווישן די אויפשטענדיגע שפּילען די ראָיאַליסטען. אָבער אויך אין זייער לאַגער הערשען שוין שטרייטיגקייטען. זיי שפּאַלטען זיך „אַלפאָנסיסטען" — אָנהענגער פון דעם עקס-קייזער אַלפאָנס, וועלכער פּראָוועט איצט גלות אין די אייראָפּעאישע פּערוויילונגס-ערטער און „קאַרליסטען" — אָנהענגער פון דער אַלטער שפּאַנישער דינאַסטיע.

א בעזונדערע קריגערישקייט ווייזען אַרויס די „קאַרליסטען" זייערע „טויט - אָפּטיילונגען" וואָס בעשטעהען פון די קרייזען פון דער שפּאַ-נישער „גאָלדענער יוגענד" וואַרפען אַן א אימה אויף די שטעט און דערפער וואָס ווערען פּעת-מען דורך די אויפשטענדיגע. זייער לאָזונג א „גאָט, קייזער און פאָטערלאַנד". זייערע אָפּטיי-לונגען פערנעהמען געוועהנליך די קירכען א קלויסטערס, וועלכע זיי פערוואַנדלען אין פּר-וויזאָרישע פעסטונגען מיט אַרטילעריע און מ-שינען-געוועהרען.

גענעראַל קאַבאַנעלאַס איז א „קאַרליסט". פראַנקאָ איז אָבער נישט אַזא שטאַרקער א הענגער פון דער דאָזיגער בעוועגונג. ער גע-צוזאַמען מיט די יעזואיטען און האַלט די קאַרלי-סטען פאַר א אַנאַכראָניזם זייענדיג א איבער-צייגטער מאָנאַרכיסט האַלט ער אָבער, אז עס איז וועגען דעם נאָך צו פריה צו רעדן. אַליין איז א פערברענטער פאַשיסט, א בעוואונדערער פון מוסאָליני.

אין דער ווייסער אַרמעי זענען אויך פאַר נאַציאָנאַל סאָציאַליסטען. צו זיי האָט געהערט דער גענעראַל סאַן כורזשאַ, וועלכער איז הרגעט געוואָרען באַלד אין די ערשטע טעג אויפשטאַנד בעת אַן אַעראָפּלאַן קאַטאַסטראָפע. א האַלב יאָהר האָט ער פערבראַכט אין ב-לין, אין דער דירעקטער סביבה פון היטלער, בעלסין און געהרינגען.

אורפאַלי און דער ערמאָרדעטער אכמעד נאַיף

אין „ג. ד." איז אָפּגעדרוקט זכרונות פון א יו-דישען אונטער - אָפיציר אין דער ארץ-ישראל-דיגער פּאָליציי וועגען דעם ספרדישען יוד אור-פאַלי וועלכער איז, ווי בעוואוסט נאָך די געשע-הענישען אין 1929 פערמשפּט געוואָרען צום טויט און די שטראָף איז איהם פערוועקסעלט געוואָרען אויף לעבענסלענגליכע תפיסה. אויפן יסוד פון צוויימאָליגע אַמנעסטיעס איז אורפאַלי איצט אַרויס פריי.

אורפאַלי, דער ספרדישער יוד, דער קרבן פון דער ענגלישער גערעכטיגקייט און איינער פון די העלדען פון די אונרוהען פון 1929 האָט מיט איניגע טעג צוריק פערלאָזען די גרויסע מויערען פון דער ירושלימער תפיסה

אין צוויי טעג שפּעטער איז ערמאָרדעט גע-וואָרען אין חיפה אכמעד נאַיף, א אָפיציר פון דער ארץ - ישראל פּאָליציי, וועלכער האָט אין 1929 געהאַט דעם ראַנג פון א קאַפּראַל. מערק-ווירדיג איז צונויפגעבינדען דער גורל פון די דאָ-זיגע צוויי מענשען. אורפאַלי איז אַרויסגעשטוי-סען געוואָרען פון געזעלשאַפטליכען לעבען מיט 7 יאָהר צוריק, און איצט קעהרט ער צוריק א צו-בראָכענער אין קרייז פון זיינע פריינד און זיינע בעקאַנטע מיט א געלען שטעמפּעל אויף זיין רעכטער האַנד — א תפיסה - צייכען. דער ירו-שלימער ישוב האָט איהם אויפגענומען מיט א אויסערגעוועהנליכער הארציגקייט און טרעה-רען אין די אויגען. דער דאָזיגער איצט אַלטער און רואינע פון א מענש איז אָפּגעוואוינט פון הארציגקייט. ער האָט געלאַכט מיט א מערק-ווירדיגען געלעכטער נישט קיין נאַטירליכען.

איך האָב איהם בעקענט אין דער תפיסה. איך בין דאַן געווען א רעקרוט אין דער פּאָליציי אישער שולע, וועמען מ'האָט אָנפערטרויט די אויפזיכט איבער די אַרעסטאַנטען בעת דער צוואַנגס - אַרבייט. 4 מאָן איז עס געווען. א פער-ברעכער פון יפו. א מערדער פון צפת און צוויי אַנדערע. דער תפיסה - קאָסטיום האָט זעהר ווע-ניג עלעגאַנץ און שטרייכט נישט אונטער די אינ-דיווידואַליטעט, פון זיין אייגענטימער. שמוציג גרוי מיט א נומער אויף די פּלייצעס. דאָס איז נישט קיין מענש, האָט מען מיך געלערנט, דאָס איז א אויטאָמאַט, א געהענדיגער נומער. און ציפערען האָבן די אייגענשאַפט אז זיי מאַסקי-רען די ראַסע און געזעלשאַפטליכע צוגעהעריג-קייט. אין נומער 358 האָב איך נישט געזעהען קיין מענש. איך האָב געוויסענהאַפט ערפילט מיין פליכט. איך האָב אונטערגעיאָגט, געשאָל-טען אויף אַראַביש, געשלאָגען... נומער 358 האָט שווער געאָטעמט, אַראָפּבויגענדיג דעם קאָפּ, וואָס איז שוין געוואָרען גרוי אונטער דער שווע-רער לאַסט פון די מעכטיגע שטיינער און פּלוצ-לונג איז געשעהען דאָס, וואָס איך האָב אַמוויי-ניגסטען ערוואַרט: דער אויטאָמאַט האָט זיך אָפּ געשטעלט, א דעפעקט פון מאַטאָר א שטיין האָט זיך אַראָפּגערוקט פון די פּלייצעס. און דאַן צום ערשטען מאָל האָט דער „נומער" אָנגעהויבען צו רעדען. אָפּגעריסענע ווערטער, דורך שוויים און טרעהרען, פון האַרץ, וואָס האָט געבלו-טיגט, העברעאישע ווערטער האָבן ווי שטילע טען צוריסען דעם פּאַנצער פון אונרחמנות, וועל-כען מען האָט אויף א געשיקטען אופן אַרויפ-געלייגט אויף מיר אין דער פּאָליציי שולע. און צום ערשטען מאָל האָב איך דאַן פערנאַכלע-סיגט מיין אַרבייט. דאָס געוויסען האָט זיך אָפּ-געדופען...

אורפאַלי, שווער אָטעמדיג, האָט זיך אַנידער-געזעצט נעבען מיר, בעת דער מיטאָג-פּויזע, און שפּילענדיג זיך מיטן תפיסה - היטעל, פערבעסע-רענדיג די הויזען, אָדער קוקענדיג אין דעם ריי-נעם בלויען הימעל, האָט ער אָנגעהויבען צו דערצעהלען מיט צוויי שריט ווייטער האָבן די דריי איבריגע אַרעסטאַנטען זיך צוגעגרייט דאָס עסען: שוואַרצען „כובעזי" (א אַראַביש פּלע-צעל פון דעם ערגסטען מעהל), האָבן זיי געריי-בען אויף שטיקער און געלייגט אויף גליהענדע קויהלען

— עס איז געווען אמאָל מיט 7 יאָהר צו-ריק צוריק, א מענש. האָט ער געהייסען אור-פאַלי, ער האָט געהאַט א פרוי און א קליינע 5-יעהריג טעכטערל, ער איז געווען א מיטגליד פון „הסתדרות" און פון דער „הגנה". אַלס מזרח-יוד האָט ער גוט געקענט אַראַביש, מען האָט איהם דעריבער בעת די געשעהענישען אין 1929 אַרויסגעשיקט אויפן רוקען פון די אַראַבישע מחנות בכדי ער זאָל זיך דערוויסען וואָס מען שמועסט דאָרט, אין די ערשטע טעג פון חודש יולי, האָט ער זיך געפינען אויף רחוב יפו הינטער א המון אַראַבער וואָס האָט אַטאַקירט די פּאָלי-ציי. אין א געוויסען מאָמענט זענען געפאַלען צוויי שאָסען. וועלכע האָבן דערהרגעט איינעם פון די חברונער פיהרער. און דאַן האָט די פּאָלי-ציי עטליכע מאָל געשאָסען. דער המון איז זיך צולאָפען. אין אורפאַלין האָט מען דערקענט א יוד. מען האָט איהם אַרעסטירט „אין פערדעכ-טיגע אומשטענדען". וואָס האָט ער געטון צווי-שען די אַראַבער?

עס האָט זיך אָנגעהויבען א אויספאָרשונג. עס האָט זיך אַרויסגעוויזען אז די שאָסען זע-נען געפאַלען פון פאָרענט אויפן אַראַבער. אָבער דאָס איז נישט גענוג. וואָס האָט א יוד געטון צווי-שען אַראַבער? עס איז דאָך געווען א משוגעת איינצושטעלען דאָס לעבען און געהען דער חיה אין פּיסק אַריין! די קאָלאָניאַל פּאָליטיק האָט אָבער געפאָדערט אז עס זאָל בעשטראָפט ווערען אויך א יוד. בכדי אַרויסצוווייזען אביעקטיוויטעט, בכדי צו פערשטאַרקען די ענגלישע אינטערעסען אין ארץ ישראל. די גערעכטיגקייט האָט „טריומפירט". אורפאַלי איז פערמשפּט געוואָרען צום טויט.

און דאַן בעווייזט זיך אויפן האָריזאָנט א שיידענער אַראַבישער קאַפּראַל — אכמעד נאַיף ער פיהרט די אויספאָרשונג אויף דער אייגענער האַנד. בעווייזט די אונשולדיגקייט פון משפּטן. קעמפט פאַר גערעכטיגקייט און פיהרט דערצו אז דאָס העכסטע געריכט איבער דעם ענין נאָך אמאָל צו בעטראַכטען קרייז - געריכט. צו דער צייט בעקומט אכמעד נאַיף דעם ערשטען דראָהונגס - בריף. און איז נישט בעקאַנט צי דאָס איז געווען די אָדער אַנדערע אומשטענדען האָבן מיט-שפּילט, אָבער אכמעד נאַיף רייסט איבער אויספאָרשונג, אורפאַלי ווערט צום צווייטען מאָל פערמשפּט צום טויט.

צוויי יאָהר האָט אורפאַלי געוואַרט ביז האָט איהם געענדערט די טויט- שטראָף אייביגע טורמע. צוויי מאָל צו 365 טעג טאָג טאָג האָט ער געגלויבט אז עס איז געקומען לעצטע שעה. און די הענד פון די תפיסה-רים זענען הארט. זייער סאַדיזם איז בעקאַ

אויב דו געהסט אַריין אין די ירושלי תפיסה ווייסטו דו זעהען פערשידענע טראַכ ווייסע, שמוציגע גרויע און בלויע. אורפּאַלי מער 358 וואָס איז פערמשפּט געוואָרען טויט דאַרף זיך נישט אונטערשיידען פון ד דערע אומגליקליכע. פּונקט אזוי ווי די ס טיקער און משוגעים — אין א בלויען הע נישט איין נאַכט איז ער אַדורכגעשלאָפען שען זיי. און די דאָזיגע מענשען זענען ד ראַטען פון פערשידענע מינים. א געזונדער אין דער קאַמער פון געפעהרליך קראַנקע.

אין א געוויסען טאָג האָט איהם בעזוכ פרוי. זייער טאָכטער איז קראַנק. עס איז טיג א בלוט - טראַנספוזיע. זיי זענען פּער פעלט. וואָס קאָן טון דער לעבעדיגער טויט מיט דער ספּעציעלער ערלויבעניש פון ד דירעקטאָר שרייבט ער א פּאָר ווערטער מעד נאַיף, צי ער וואָלט נישט געקענט בען עמיצען וואָס זאָל מסכים זיין צו בלוט פאַר זיין טאָכטער ער קען דאָס טון. אפשר האָט ער זיך אָנגעשטעקט? פאַר טאָג אַרום דערוויסט ער זיך אז עס הא געפינען א בלוט - געבער: דער קאַפּראַ מעד נאַיף....

צוזאַמען מיט די מערדער פון די תל פון דער חברונער ישיבה, גענייסט אורפאַלי מאָל פון אַמנעסטיע. ער איז אָפּגעזעסען א האַלב יאָהר פאַר פרעמדע זינד. איצט ער נאָר פון איינעם און וועגען איינעם גאָט: ער האָט געהערט אז אכמעד נאַיף אוואַנסירט אויף א אָפיציר און ער וואָלט וואָלט געהען צו איהם און איהם דאַנקען אויפריכטיגען האַרץ פאַר דער „מענ קייט" וואָס ער האָט איהם אַרויסגעוויזען גלויבט שוין נישט אין מענשען, אָבער ער אז עס שטעקט אין זיי דער דאָזיגער פונ מענשען - ליבע און גערעכטיגקייט - גע וואָס האָט זיך אַרויסגעוויזען אין די הער מעשים פון דעם בעשיידענעם קאַפּראַל א נאַיף...

אָבער אורפאַלי האָט שוין אכמעדן נישט זעהען, עס איז געפאַלען דער דורכאויס דיגער און ווירדיגער מענש פון א מערדער קויל פון די אַראַבישע טעראָריסטען, בעת האָט געוויסענהאַפט ערפילט זיין פליכט פאַרשטעהער און היטער פון געזעץ.

קאָנפערענץ פון די פעדעראַציעס

פון פּוילישע יודען אין אייראָפּא

זשענעווע, (יט"א)) אין די לעצטע טעג זענען אָפּגעהאַלטען געוואָרען איניגע בעראַטונגען צווישען די פיהרער פון דער אַמעריקאַנער דעלע-גאַציע צום יודישען וועלט-קאָנגרעס מיט א גרופּע פּוילישע דעלעגאַטען צום קאָנגרעס. אין די בע-ראַטונגען האָבן זיך בעטייליגט מצד די אַמערי-קאַנער: דער וויצע-פּרעזידענט פון דער פעדעראַציע ה' לייכטמאַן, די עקזעקוטיוו-מיטגלידער קאַנדעל און מיגעל, ווי אויך אב. גאָלדבערג, ד"ר מאַרגאָ-שעס און פּראָפ. פיינמאַן פון פילאַדעלפיע. מצד פּוילען: סענ. שוואַרשעווסקי, ד"ר ראָזמאַרין, דעפּ. הרב רובינשטיין, אינזש. רייס, ד"ר ת. שאָשקעס און ד"ר זילבערשטיין.

די פאַרשטעהער פון דער פּוילישער פעדעראַציע אין אַמעריקאַ האָבן רעפערירט וועגען דער פּאַר צווייגטער אָרגאַניזאַציע פון דער זאַמלונג פאַר די פּוילישע יודען. זיי האָבן אויסגעדריקט זייער אי-בערצייגונג, אז נאָך אין משך פון לויפענדען יאָהר קאָן מען ערוואַרטען גאַנץ בעדייטענדע רעזולטאַטען פון די זאַמלונגען.

די פּוילישע דעלעגאַטען האָבן צוגעזאָגט זייער מאָראַלישע שטיצע די אָנפיהרער פון דער זאַמלונג. עס איז בעשלאָסען געוואָרען, אז דער ביז-איצט געשאַפענער קאָמיטעט אין פּוילען, צו וועלכען די פריהער-אויסגערעכנטע געהערט אויך פּראָפ. שאַר, וועט ענטשפּרעכענד פערברייטערט ווערען. צו איהם וועלען אויך צוגעצויגען ווערען פאַרשטע-הער פון די ענטשפּרעכענדע אָרגאַניזאַציעס. ווי נאָר עס וועלען אָנקומען קיין פּוילען די ערשטע בעדייטענדע סומען פון די אַמעריקאַנער זאַמלונגען.

דייטשע גל"חים שרייבען היטלער'ן. אז מ'דאַרף יודען ליב האָבען

קאַנצלער היטלער האָט די טעג דערהאַלטען א לאַנגען בריף פון פיר טויזענד יוערטער. דער בריף איז געשריבען געוואָרען פון צעהן אָנגעזעהענע דייטשען, וואָס האָבען א השפעה אויף א גרויסער צאָהל דייטשע בירגער. צי היטלער וועט אויף דעם בריף ענטפערן אָדער נישט, אָבער די צעהן מענשען וואָס האָבען צוגעלייגט זייער אונטערשריפט, וועלען פאַררעכענט ווערען צווישען די בראַווסטע און מוטיגסטע מענשען אין נאַצי־לאַנד.

די צעהן שרייבערס פונ'ם בריף זענען גייסטליכע, זיי זענען די פיהרער פון א סך גלויביגע דייטשען, וואָס געהערען צו דער אָפּאָזיציע אין דער דייטשער עוואַנגעלישער קירך.

די גייסטליכע פערורטיילען די קאָנצענטראַציע־לאַגערן, וואו די נאַציס האַלטען פערשפּאַרט הונדערטער טויזענדער אומשולדיגע מענשען; זיי אטאַקירען די נאַצישע רדיפות אויף יודען; זיי פּראָטעסטירען געגען דער פערגעטליכונג פון דעם פיהרער; זיי בעקעמפען די טעאָריע פון „בלוט, באָדען און ראַסע". מיט איין וואָרט: זיי טרעטען אַרויס געגען אַלץ, וואָס הייסט נאַציזם און היטלעריזם.

דער בריף האָט שוין היינטער זיך א שטיקעל געשיכטע. די גייסטליכע האָבען איהם איבערגעשיקט צו היטלערן אַנהויב יוני, און זיי האָבען איהם געוואָרענט, אז אויב ער וועט נישט ענטפערן וועלען זיי דעם בריף אָפּדרוקען אין מיליאָנען קאָפּיעס און איהם פערשפּרייטען צווישען זייערע גלויביגע אָנהענגער. היטלער האָט נאָך דערווייל נישט געענטפערט. אָבער איין צייטונג, דער „פעלקישער בעאָבאַכטער" איז אַרויס מיט א פערשטעלטער אַטאַקע אויף די גייסטליכע. אין דייטשלאַנד ווייסט מען גאָרנישט פון דעם בריף, ווייל קיין צייטונג וועט זיך נישט דערוועגען איהם צו דרוקען. דער אינהאַלט פון דעם בריף איז אָבער אַרויסגעשמוגעלט געוואָרען קיין אויסלאַנד, און ערשט איצט איז בעקאַנט געוואָרען זיין אינהאַלט.

די גייסטליכע רעדען צו היטלער'ן אין א רעליגיעזען טאָן. א העלפט פונ'ם בריף איז געווידמעט דער רעליגיעזער פראַגע. די גייסטליכע בעווייזען אז די נאַצי־פיהרונגען שוואַכען אָפּ יעדען רעליגיעזען גלויבען, ווייל די אינטערעסען פון דער מלוכה ווערען געשטעלט העכער ווי די רעליגיעזע אידעאַלען. זיי ברענגען ציטאַטען פון די רעדעס און שריפטען פון די נאַצי־פיהרער געריננג, ראָזענבערג, געבעלס, לעי, פון וועלכע עס איז צו זעהען, אַז זיי זעהען אַז די דייטשען פון דער ביבלישער תורה און רופען זיי צוריקצוגיין צו דער אַלטער גערמאַנישער געצענדינעריי.

אָבער דערנאָך גייען איבער די גייסטליכע צו פערמשפּטען אַלע נאַצישע גרונד־פּרינציפּען. אָט וואָס די גייסטליכע שרייבען וועגען אנטיסעמיטיזם:

„ווען בלוט, ראַסע, נאַציאָנאַליטעט און כבוד ווערען אויפגעהויבען צו אזא העכער מדרגה, וואָס פאַראַנטווערט אייביגקייט, איז דער עוואַנגעלישער קריסט מחויב לויט'ן ערשטען געבאָט (פון די צעהן ביבלישע געבאָטען) אָפּצוּוואַרפען אזא פּרינציפּ. ווען דער „אַרישער" מענש ווערט פערהערליכט, איז גאָט'ס וואָרט אַנ'עדות דערפאַר, אז אַלע מענשען זענען זינדיג. ווען דער נאַצישער לעבען־קוק צווינגט אַרויף אויפ'ן קריסט אַנ'אַנטיסעמיטיזם, וואָס הייסט איהם צו האַסען דעם יודען, מוז דער קריסט זיין געגען דעם, ווייל ער האָט פאַר זיך דעם קריסטליכען געבאָט צו ליבען דעם שכן".

ווייטער פערמשפטען די גייסטליכע די שבועה וואָס קליינע קינדער גיבען צו זיין טריי היטלער'ן. זיי זאָגען:

„פאַר עוואַנגעלישע עלטערן איז עס אַבסאָלוט נישט דערלאָזבאַר, אז זייערע קינדער זאָלען מוזען שווערען אין זעהר א פריהען עלטער".

זיי גייען נאָך ווייטער. זיי גיבען אָנצוהערעניש, אז די אָפּשטימונג אין די לעצטע רייכסטאַג־וואַהלען איז בעווען א געפעלשטע און דער געוויסען האָט געפּלאָגט א סך דייטשע בירגער, ווייל זיי האָבען געוואוסט, אז די נאַציס וועלען פעלשען די שטימען, כדי צו געבען דעם אויסזעהן, אז די מאַסען האָבען א קאָלאָסאַלען צוטרוי צו היטלער'ן. די גייסטליכע דריקען עס אויס אין אַנ'איידעלער שפּראַך זיי זאָגען:

„די ווירדע פון דער שטים האָט זיך געשטיצט אויפ'ן פאַקט. אז די טובה פאַר'ן פאָלק שטעהט העכער ווי דער אמת."

די צעהן גייסטליכע קומען נאָכדעם אַרויס אָפען געגען נאַצישען אונטערדריקונגס־סיסטעם. אָט וואָס זיי שרייבען צו היטלער'ן:

„דער עוואַנגעלישער געוויסען, וואָס טיילט די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר'ן פאָלק און פאַר דער רעגירונג, איז זעהר שווער בעלעסטיגט פון דעם פאַקט, וואָס עס זענען נאָך אַלץ דאָ קאָנצענטראַציע־לאַגערן אין דייטשלאַנד, כאָטש דייטשלאַנד האַלט זיך ווי א לאַנד, וואו ס'איז דאָ גערעכטיגקייט; די קריסטען זענען אויך בעאומרוהיגט פון די מעשים פון דער געהיים־פּאָליציי, וואָס שטייט נישט אונטער קיין שום געריכטליכער קאָנטראָל".

„עוואַנגעלישער קריסטענטום — שרייבען זיי — זעהט אין דעם אַלעם די סכנה פון אַנ'אַנטיקריסטליכען גייסט, וואָס קריגט די אויבערהאַנד איבער אונזער מאָראַלישען און יורידישען איינזעהן".

די גייסטליכע פאָדערן א רעוויזיע פון אַלע נאַצי־טעאָריעס. זיי זאָגען:

„מיר בעטען, אז די רעגירונג זאָל בעטראַכטען צי עס קען זיין גוט פאַר'ן פאָלק ווען מ'וועט ווייטער גיין אויף דעם וועג וואָס מ'איז ביז איצט געגאַנגען. דער צוואַנג פון געוויסען, די פערפאָלגונג פון עוואַנגעלישע איבערצייגונגען, דאָס שפּיאָנירען איינער דעם אַנדערן און דאָס אויסקוקען דורך היינטער־טירען האָבען זעהר א שעדליכע השפעה.

זיי שטעלען זיך נישט אָפּ אפילו פאַר היטלער'ן אליין:

„מיר מוזען בעקאַנט מאַכען דעם פיהרער און קאַנצלער אונזער אומרוהע צוליב'ן פאַקט, וואָס ער (דער פיהרער) ווערט אָפּט פערעהרט אין אזא פאָרם, וואָס עס קומט נאָר גאָט אַליין. מיט עטליכע יאָהר צוריק איז דער פיהרער אליין געווען געגען אוועקשטעלען זיין בילד אויפ'ן עוואַנגעלישען אַלטאַר אין קירך. היינט אָבער ווערט דעם פיהרער'ס מיינונג געהאַלטען פאַר'ן אומבעגרעניצטען סטאַנדאַרד נישט בלויז אין פּאָליטישע אנטשיידונגען, נאָר אויך וואָס איז שייך מאָראַל און גערעכטיגקייט ביי אונזער פאָלק. און ער אליין (דער פיהרער), ווערט בעשאָנקען מיט דער ווירדע פון נאַציאָנאַלען פּריסטער און אפילו ווי א פערמיטלער צווישען גאָט און די מענשען".

די גייסטליכע פערענדיגען דעם בריף מיט די ווערטער: „מיר בעטען, אז אונזער פאָלק זאָל זיין פריי צו גיין זיין אייגענעם וועג אין עתיד אונטער׳ן צייכען פון גאָט׳ס קרייץ, כדי אונזערע אייניקלעך זאָלען נישט פערשילטען די זיידעס פאַר דעם, וואָס זיי האָבען געלאָזען נאָך זיך אַנ'ערדישע מלוכה, אָבער זיי האָבען פערשפּאַרט די קעניגקייט פון גאָט".

דעם בריף האָבען אונטערגעשריבען פאָלגענדע פיהרער פון דער עוואַנגעלישער קירך: מילער, אַלבערץ, באָהם, פאַרק, פריקע, אסמוסען, לוקינג, מידענדאָרף, נימאַלער, פאָן טהאַדען. זיי שטעלען פאַר מיט זיך די אדמיניסטראַציע און דעם ראַט פון דער קירך.

די צעהן גייסטליכע וועלען מסתמא קיין האָניג נישט לעקען. אָבער זייער מעמאָראַנדום וועט בלייבען א היסטאָרישער דאָקומענט.

אַביסעלע קיבי'ץ
(הומאָר פון טאָג)

פרוי : — דו האָסט מיין מאַן, א גרויסען חסרון: דו ליבסט צופיל דעם פרויען געשלעכט.

מאַן : — איך פערזיכער דיך, מיין פרוי. אז איך האָב דיך נישט צופיל ליב...

פרוי : — אָבער דו ליבסט צופיל פרעמדע פרויען.

מאַן : — טאָ זאָלען זיי דאגה'ן, וואָס דאַרפסטו זיך אָפּעסען דאָס האַרץ פאַר זיי ?

* * *

זי : — ווען וועסטו אויפהערען שיכורען ?

ער : — ווען דו וועסט אויפהערען זיך אַרומשלעפען מיט פרעמדע מענער.

זי : — דאַן ביזטו שוין א פערפאַלענער.

די קאַסטאַניעטען־קעניגין
די וועלט־בעריהמטע לא־ארגענטינא, וועלכע איז נישט לאַנג צוריק געשטאָרבען

די שפאַנישע טענצערין לאַ ארגענטינא, וועלכע איז נישט לאַנג צוריק פלוצלונג געשטאָרבען אין איהר ווילע אין פראַנקרייך, איז אויפגעטראָטען און גאַנץ געווען בעריהמט אין א סך, א סך לענדער. זי האָט געטאַנצט אין שפאַניען און אין פראַנקרייך, אין ארגענטינא און אין די פעראייניגטע שטאַטען, אין פוילען און אין ענגלאַנד, אין עסטרייך, דייטשלאַנד, בעלגיען, זיד־אַפריקא, — נישטאָ דאַכט זיך קיין מדינה, אויף וועמענס ביהנע די וואונדערליכע ארגענטינא איז נישט אויפגעטראָטען.

און דאָך האָט ביי איהר גערויערט א סך יאָהרען ביז זי האָט געוואונען אנערקענונג און ערפאָלג. און ווער ווייסט ?— ווען נישט א קלוגער איינפאַל פון איהר יודישען מאַן, וואָלט זי אפשר ביז צום לעצטען טאָג פון איהר לעבען געוואַרט אויף איהר עהרליך־פערדינטען ערפאָלג.

לאַ אַרגענטינאַ האָט איהר דעביוט געמאַכט אין ניו־יאָרק אין יאָהר 1916. עלף יאָהר איז איהר אויסגעקומען צו טאַנצען אין קאַבאַרעטען און אין „רעוויעס" אין אייראָפּאַ. און דאַן איז געקומען דער קלוגער איינפאַל.

3

ארגענטינא האָט געהייראַט מיט א פּראָמינענטען זשורנאַליסט, א פראַנצויזישער יוד. ער איז געווען איינער פון די ערשטע בעוואונדערער פון דער גרויסער קינסטלערין און ער איז געווען זיכער, אז אויך די גרויסע וועלט וועט בעוואונדערען און הנאה האָבען פון איהר קונסט — אויב עס וועט נאָר געלינגען די וועלט צו פעראינטערעסירען. און ער האָט געפונען א מיטעל אויף צו פעראינטערעסירען די וועלט.

ער האָט געדונגען א טעאַטער אויף א חודש צייט און די אומבעקאַנטע טענצערין האָט דאָרט געגעבען קאָנצערטען יעדע נאַכט. אַ בילעט האָט געקאָסט זעהר טייער, מען גיט איבער, אז אזוי פיל ווי צעהן דאָלאַר. און ס'איז געווען שווער צו קריגען א בילעט. מען האָט שוין אזוי בעזאָרגט, די אונטערנעהמונג, אַז ס'זאָל אונמעגליך זיין צו קויפען א בילעט אין טעאַטער־קאַסע.

פּאַריז האָט זיך גענומען אינטערעסירען. מען איז צוערשט געלאָפען זעהן דעם בייז־וואונדער:

א טענצערין, אַנ'אומבעקאַנטע, טרעט אויף יעדען אָוונט. א בילעט קאָסט צעהן דאָלאַר און מעהר און דאָס טעאַטער איז אויספערקויפט. מען האָט גענומען יאָגען זיך נאָך בילעטען. מען האָט געוואָלט זעהן די טענצערין. און האָט מען זי געזעהן, איז מען פערכאַפּט געוואָרען פון איהר גרויסער קונסט, ווייל ארגענטינא איז געווען א גרויסע קינסטלערין און א פּראַכטפולע טענצערין. דער וואָס האָט זי געזעהן, וועט זי נישט פערגעסען, זי האָט פערמאָגט אַלע מעלות, וואָס אַנ'ערשטקלאַסיגע טענצערין דאַרף האָבען: א גוט־בעהערשטע טעכניק, א פייערדיגען טעמפּעראַמענט, א זעלטענעם עסטעטישען חוש און א פערשטענדניש פאַר מוזיק. יעדע בעוועגונג איהרע איז געווען אויסגערעכענט, יעדער זשעסט — געמאָסטען, טעכניש איז זי געוועזן פּערפעקט. אָבער ס'איז געווען נישט בלויז טעכניק. זי האָט איהר טאַנץ אָנגעפילט מיט נשמה און אינהאַלט, קאָליר און א ריטם וואָס האָט געצויגען דאָס האַרץ. זי האָט פערמאָגט הומאָר און האָט געקענט אריינגיסען פון דעם אין א צאָהל פון איהרע נומערן. זי האָט מיט א גרימאַסע ,מיט א זשעסט, געקענט שילדערען א טיפּ. נישט אומזיסט האָט זי זיך געשאַפען א וועלט מיט פערעהרער און הייסע פּאַטריאָטען.

אמת'ע צויבער איז געלעגען אין די קאַסטאַניעטען ,וואָס זי האָט געטראָגען אויף די פינגער און מיט וועלכע זי האָט בעגלייט איהרע אייגענע טענץ. אַלע שפאַנישע טענצער בעגלייטען זיך מיט קאַסטאַניעטען. אָבער קיינער האָט אזוי קונציג און קינסטלעריש נישט געשפּילט אויף זיי ווי לאַ אַרגענטינאַ. זי האָט מיט זיי געשאַפען מוזיק, וואָס האָט געקלונגען דאָס אויער ווי אַנ'איידעלער אינסטרומענט. מיט די הילצערנע טעלערלעך האָט זי צויבער־קלאַנגען געפּאַכעט. די וואָס האָבען נישט געהערט לא־ארגענטינאס קאַסטאַניעטען, ווייסען נישט ווי אזוי קאַסטאַניעטען קענען שפּילען און זינגען און טאַנצען.

איהר רעפּערטואַר איז געווען זעהר א רייכער. ער איז בעשטאַנען פון איבער צוויי הונדערט טענץ. איהרע קאָסטיומען — פאַרביג און גענעהט פון טייערע זיידענס — האָבען פערכאַפּט דאָס אויג.

בלויז אכט יאָהר, קען מען זאָגען, האָט אָנגעהאַלטען איהר ערפאָלג, און איצט איז זי געשטאָרבען. זי איז נאָך קיין פופציג יאָהר נישט אַלט געווען. אָבער איהר האַרץ איז געווען קראַנק, און א קינסטלער'ס האַרץ — אפילו ווען עס אַרבייט אַזוי שווער ווי א טענצערין — ווערט נישט קראַנק פון צופיל אַרבייט. א קינסטלער'ס האַרץ ווערט אָנגעשוואַכט פון די גרויסע שוועריגקייטען, פון די אָנגסטען און ענטוישונגען, וואָס עס דאַרף דורכמאַכען. ווייניג קינסטלער דערלעבען א טיפען עלטער.

געהייסען האָט זי לאַ ארגענטינאַ. איהר אמת'ער נאָמען איז אָבער געווען אַנטאָניאַ מערסעי. זי איז געווען א שפּאַניערין; געבוירען געוואָרען איז זי אָבער אין ארגענטינא, נעבען בוענאָס־איירעס, וואו הין איהרע עלטערן — ביידע טענצער — זענען געקומען פון שפּאַניען אויף אַ קאָנצערט־טור. מאַנועל מערסעי און זיין פרוי יאָזעפינא לוקע, ארגענטינא'ס טאַטע־מאַמע, זענען געווען סטאַרס פון דעם קעניגליכען שפּאַנישען אָפּערע־באַלעט אין מאַדריד. און ווען אַנטאָניא איז נאָך געווען א קינד פון זעקס יאָהר, האָט זי שוין געמאַכט איהר דעביוט אלס טענצערין.

איהרע עלטערן האָבען זיך צוריקגעקעהרט פון ארגענטינא קיין שפּאַניען, ווען זי איז געווען בלויז צוויי יאָהר אַלט, און ביי זיי האָט דאָס קינד זיך געלערנט טאַנצען.

אַנטאָניא האָט זיך געלערנט אַלע פאָרמען פון טאַנץ. — באַלעט, כאַראַקטער, שפּאַניש. ווען זי איז אָבער 14 יאָהר אַלט געוואָרען, האָט זי בעשלאָסען אז זי וויל זיך אָפּגעבען בלויז דעם שפּאַנישען טאַנץ. זי האָט זיך צוריקגעצויגען פון דעם באַלעט וואָס איהרע עלטערן האָבען געהאַט געגרינדעט, און גענומען ספּעציאַליזירען זיך אין די טענץ פון איהר פאָלק. איהר מוטער איז געווען איהר איינציגע לעהרערין. איהר פאָטער איז שוין דעמאָלט געווען טויט.

דעם ערשטען אויפטריט איהרען אין אויסלאַנד האָט זי געמאַכט, ווען זי איז אכצעהן יאָהר אַלט געווען. און זי האָט צוערשט גענומען די קריטיקער מיט איהרע קאַסטאַניעטען מעהר ווי מיט איהר טאַנצען. און זי האָט קיין בעזונדערע לעקציעס אויף די קאַסטאַניעטען קיינמאָל נישט גענומען. דאָך איז זי באַלד בעקאַנט געוואָרען אלס די „קעניגין פון די קאַסטאַניעטען". זי האָט פערמאָגט 105 פּאָר קאַסטאַניעטען און די קלאַנגען, וואָס זי האָט געקענט אויף זיי שאַפען, זענען געווען אזוי פערשידענאַרטיג ווי די צאָהל קאַסטאַניעטען, וואָס זי האָט געהאַט.

זי איז געשטאָרבען ווען זי איז געווען אויף דעם טאָמע שפּיץ פון איהר קאַריערע.

ס. גאָרדאָן

געגרינדעט אַנ'עקזעקוטיוו־קאָמיטעט פון ראַט פאַר דייטשע יודען

לאָנדאָן. (יט"א) דער „ראַט פאַר דייטשע יודען" האָט אַרויסגעגעבען פאָלגענדען אָפיציעלען קאָמוניקאַט: אָנהויב היי־יאָהר איז אונטערגענומען געוואָרען א הילפס־אַקציע אויף צו בעזעצען די פערפאָלגטע דייטשע יודען אין אַנדערע לענדער. עס זענען געמאַכט געוואָרען אָנשטרענגונגען צו פאַראייניגען די דאָזיגע אַקציע, דורך די יודישע געמיינשאַפטען אין ענגלאַנד און אין די פעראייניגטע שטאַטען, כדי שאַפען א ראַט פאַר דעם דייטשען יודענטום, וואָס זאָל בעשטעהן פון פאָרשטעהער פון ביידע לענדער, מיט דעם הויפּט־זיץ אין לאָנדאָן.

די זאַמלונג פון די פאָנדען אין ביידע לענדער און די אויספיהרונג פון דעם הילפס־פּראָגראַם האָרען זיך זייט דאַן געריקט פּאָראָויס. עס איז אויך געשאַפען געוואָרען אַנ'עקזעקוטיוו־קאָמיטעט פון דעם ראַט פון פאָלגענדען צוזאַמענשטעל:

ענגלישע פאָרשטעהער: סיר הערבערט סעמיועל (פאָרזיצער), לאָרד בערסטעד, ד' אביגדור גאָלדשמיד, סיימאָן מאַרקס און ד"ר חיים ווייצמאַן. אמעריקאַנישע פאָרשטעהער: פעליקס וואַרבורג (פאָרזיצער), פאָול בערוואַלד, טשאַרלס ליבמאַן, מאָריס ראָטענבערג און ד"ר סטיפען וויז. יעדער פון די מיטגלידער וועט נאָמינירען זיינע פערטרעטער אין פאַל, ווען ער אַליין וועט זיך נישט קענען בעטייליגען אין דער אַרבייט. דזשעמס דע ראָטשילד, פּראָפ. נימער פון לאָנדאָן, דזשאָרוש בעקער, דוד ברעסלער, ד"ר ישראל גאָלדשטיין, ראָזענבערג און ג. שטרויס פון ניו־יאָרק, האָבען צוגעזאָגט צו זיין די פערטרעטער. א פאָרלויפיגער בעריכט פון דער טעטיגקייט וועט פערעפענטליכט ווערען אין הערבסט

אמעריקאַנער הילף פאַר פוילישע יודען

בריסטאָל (יט"א) די טעג איז דאָ אָפּגעהאַלטען געוואָרען א קאָנפערענץ פון צענטראַל־ראַט פון די פעדעראַציעס פון די פוילישע יודען אין אייראָפּא וועמענס זיץ־אָרט עס איז פּאַריז. אין דער קאָנפערענץ האָבען זיך אויך בעטייליגט פאָרשטעהער פון אמעריקאַנער פערבאַנד פון פוילישע יודען די ה"ה טיגעל און קאַנדעל.

די קאָנפערענץ האָט אויסגעהערט א רייה רעפּעראַטען וועגען פוילען און אויך בעקענט געמאַכט די קאָנפערענץ מיט דער לאַגע פון די פוילישע יודען אין זייערע לענדער. די קאָנפערענץ האָט אָנגענומען א שאַרפע פּראָטעסט־רעזאָלוציע בנוגע דער לאַגע פון די יודען אין פוילען און בעשלאָסען אויסצודריקען די יודישע מאַסען אין פוילען די פולע סאָלידאַריטעט און פערזיכערונג דאָס זיי קענען רעכענען אויף דער עקאָנאָמישער און מאָראַלישער מיטהילף מצד דעם פוילישען יודענטום אין אויסלאַנד. די קאָנפערענץ האָט אויך אויסגעדריקט אנערקענונג אַלע פּראָגרעסיווע עלעמענטען אין פוילען, וועלכע האָבען זיך געשטעלט אין די רייהען פונ'ם קאַמף געגען אנטיסעמיטיזם.

די קאָנפערענץ האָט בעשלאָסען צו רעאָרגאַניזירען די עקזעקוטיווע פון וועלט־פערבאַנד פון אייראָפּא, דורך צוציהען נאָך מיטגלידער. אזוי, דאָס אין דער עקזעקוטיווע זאָלען זיין פערטרעטען פון אייראָפּא 10 פאָרשטעהער (5 ענגלאַנד, 5 פראַנקרייך, 1 בעלגיען און 1 האָלאַנד).

Dr. med. H. LUBICZ
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראַנקהייטען
צעגעלניאַנא 7 (פריהער 43), טעלעפאָן 32-141
שפּאַנגס־שעה'ן 8-10, 12-2 און 5-8 אָוונט

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנא 15. טעל. 07-149
ספּעציעל־אַרצט פאַר מענער · שוועכע־בע האַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — ערמעסיגטע־פּרייזען

די יודען אין שפאניען

אין ווירטשאפטליכען לעבען און דער קאמף מיטן קלער

אין דער ווירטשאפטליכער סטרוקטור פון די שפאנישע יודען איז אין דער צייט פון דער קריסטליכער הערשאפט נישט פארגעקומען קיין ענדערונג. ס׳זענען ווייטער געווען יודישע ערד־אייגענטימער באדען־פאכטער, האנדעלס־לייט, קליי.ע באנקירען און מליוים און א סך האנדווערקער — אזוי ווי פאר די צייטען פון אראבישען קאליפאט.

דער יודישער האנדווערקער אין שפאניען האט מיט זיך פארגעשטעלט עפעס טיפישעס. אין דייטש־לאנד האט דאמאלט קיין יוד נישט געטארט זיך פערנעמען מיט קיין מלאכה און די איינציגע בע־שעפטיגונג, וואס איז נישט געווען געשלאסען פאר יודען, איז געווען דאס קרעדיט-וועזען. אין דייטש לאנד האבען יודען נישט געהאט קיין אנדער ברירה און האבען געמוזט ווערען פראצענטניקעס אין שפאניען דאגעגען האט מען אבער גוט אפגע־שאצט דעם יודישען ארבייטס־פלייס און דער וועג צו האנדווערקעריי איז פאר יודען געווען פולשטענ־דיג אפען.

א שפאציר איבער דער מיטעלאלטערליכער סאראגאסא איז אין דעם פרט זייער בעלערענד. דא זעהט מען אין יודישען קווארטאל די גאסען פון די גארבארעס, די שוסטער גאס, רימער־גאס, יובעליר־גאה און שמידען־גאס. טאלעדא איז גע־ווען די שטאט פון די יודישע גארבארעס. די יודי־שע געווער־שמידען האבען געהאט א שם אין גאנצען לאנד. דאס זעלבע איז אויך געווען מיט די אייזען־שמידען און בוי־ארבייטער. יעדער רעדט שוין פון די וואל־וועבער און זיידען־וועבער און די פארבער — זיי זענען אינגאנצען לאנד אנגע־זאגען אלס קינסטלער און זייערע אויסארבייטונגען האבען געהאט א גרויסען אפגאנג. דאס האט זיך ארויסגעוויזען אלס בעזונדערס וויכטיג אין דער צייט פון גירוש, ווען די יודען זענען אין די צענער־טויזענטער אנטלאפען אין ווייטען טערקיי.

אבער נישט נאר אין דער מלאכה האט דער שפאנישער יוד געהאט כמעט א פריווילעגירטע שטעלונג. אויך אלס מלוכה־בעאמטע האט מען דעם יוד נישט געקאנט פערטרעטען. שטענדיג איז געווען א יודישער פינאנץ־ראט אין קייזערליכען הויף, א יודישער שטייער־פאכטער און סעקרעטאר פון פירשטליכען סעקרעטאריאט.

פונ׳ם שטאנדפונקט פון ערודיציע זענען די יודען געווען די היטער פון דער אראבישער וויסענ־שאפט, וועלכע זיי האבען פאפולאריזירט צווישען דער קריסטליכער אינטעליגענץ. די יודען האבען דאן פיל געלערענט אראביש, אויך אלע אנדערע צווייגען פון דער דאמאלסדיגער וויסענשאפט, ווי: מאטעמאטיק, אסטראנאמיע, פילאזאפיע און מע־דיצין האבען געבליהט צווישען זיי. יודען האבען געשעמט אלס בעריהמטע פאדאגאגען, איבערזעצער, קארטאגראפען, קאליגראפען און דאקטוירים.

אין דער זעלבער צייט, ווען דער אדל האט זיך שטארק געניטיגט אין די יודען, ווייל זיי האבען פאר איהם געגאלטען אלס קאלאניזירונגס־עלעמענט, אלס פאכטער און פערוואלטער און זיי האבען זיך כמעט סאלידאריזירט מיט דער יודען־פאליטיק פון דעם קעניג, האט דער קלער געהאט א דורכאויס אנטי־יודישע שטעלונג. די גייסטליכע האבען זיך געאייניגט מיט׳ן האנדווערקער־קלאס וואס האט געפאדערט ארויסצושטויסען די יודען פון דער ווירטשאפט און קולטור. די יודען־פיינדליכע אגיטאציע האט אנגעטראפען אויף א בעזונדערס גינסטיגען באדען אין דער צווייטער העלפט פון 13־טען יאהרהונדערט, ס׳האט געשיינט או ס׳קערען זיך צוריק אום די צייטען פון דער טאלעדישער קאנציליע פאר דער הערשאפט פון די וועסטגאטען. דער קעניג און דער אדל האבען גענומען די יו־דען אין שוץ. זיי האבען זיך אבער דא ארויסגע־וויזען צו שוואך לגבי דער קירכע און לגבי דעם בירגערטום. דאן האבען זיך אנגעהויבען די אטאר־קעס אויפ׳ן יודישען גלויבען און די בעריהמטע עפענטליכע דיספוטען וועגען רעליגיע, וואס זענען אויפגעציוואונגען געווארען די יודישע רבנים.

א גאר טרויעריגער קאפיטעל אין יענער צייט זענען געווען די פאמפלעטען פון די משומדים, וועלכע האבען זיך נישט אפגעשטעלט פאר קיין שום פערלוימדונגען, כדי צו בעשמוצען די יודען און זייער רעליגיע. די יודען האבען אפגעענטפערט מיט שריפטען פון אפאלאגעטישער נאטור און אין אראגאניען איז אין 1354 אפילו געגרינדעט גע־ווארען א בונד צו פערטיידיגען זיך פון אנגריף פון קלער

דער קלער איז אבער ווייטער געגאנגען מיט זיין אנגריף.

ער האט אנגעהויבען רופען דעם פעבעל צו טאט. אין סעווילא, וואו די פראפאגאנדע איז גע־פיהרט געווארען שטארקער, איז דער המון דעם 6־טען יוני 1391 בעפאלען די יודען. דריי מא־נאטען לאנג האט געווילדעוועט א פאגראם אין אנ־דאלוזיען, אין טאלעדא און אויף די ים־ברעגען צווישען וואלענציא און בארצעלאנא. דער, וואס איז געבליבען לעבען האט בעקומען די ברירה — אדער אריבערגיין צום קריסטענטום, אדער אנט־לויפען קיין צפון־אפריקא, פארטוגאל אדער טער־קיי. נאכדעם האט עס געדויערט דרייסיג יאהר, ביז וואנען די יודישע קהלות אין שפאניען האבען אביסעל צוריק אויפגעלעבט. אין די גרעסערע שטעט האבען זיך שוין כמעט אינגאנצען נישט געגרינדעט קיין נייע קהלות. יודען האבען אויסגעוועהלט זיך צו בעזעצען צווישען אדל און אין קלענערע שטעט וואו זיי זענען געווען זיכערער מיט׳ן לעבען. א אויסנאהם אין דעם פרט איז נאר געווען אידאלוזיע — די לעצטע פעסטונג פון די מאורישאנער.

נאך 1391 שטעלען מיט זיך, פאר די שפאנישע יודען א פערעלטערטען עלעמענט, וואס האט זיך מערסטענטיילס רעקרוטירט פון קליינהענדלער און קרעמער. דאס האנדווערקערטום איז שוין געווען אין סטאדיום פון אונטערגאנג. ס׳איז ענטשטא־נען א שיכט פון די אזוי־גערופענע מאראנען. וואס האבען למראית עין זיך געשמדט, און געהיים האט א גרויסער טייל פון זיי אפגעהיט יודישקייט, דער קלער האט זיך צו די מאראנען בעצויגען מיט גרויס חשד, ווייל ער האט גוט פערשטאנען, אז זיי מוזען זיין פערבונדען מיט גאר שטארקע פעדים מיט זייערע פריהערדיגע ברידער. דאן האט דער קלער אנגע־הויבען א גאר פערביסענעם קאמף הן געגען די יודען, וואס זענען געבליבען טריי זייער גלויבען, הן געגען די מאראנען.

אין דער צייט פון דעם גרויס־אינקוויזיטאר טאמאס דע־טארקוועמאדא (1483) איז דער קאמף געגען די נייע קריסטען פון „שלעכטען בלוט" גע־ווארען בעזונדערס שארף. אין אראגאניען האבען די מאראנען זיך בעמיהט צו פיהרען אנ׳אפוועהר־קאמף, ווייל דא האבען זיי נאך געהאט א גאנץ בעדייטענדען ווירטשאפטליכען און געזעלשאפטלי־כען איינפלוס. דער אינקוויזיטאר פערדא ארבעס איז דערהרגעט געווארען בעת א תפילה אין דער קאטעדרע פון סאראגאסא. אט דער פערצווייפעלטער אקט האט אבער נישט געקאנט אפשטעלען די טע־טיגקייט פון דער אינקוויזיציע. נאך דער ערא‌בערונג פון גרענאדא, האט זיך טארקוועמאדא׳ן איינ־געגעבען איבערצוצייגען די קעניגין איזאבעלא, אז די יודען דארפען ארויסגעשיקט ווערען פון שפא־ניען. ער האט מתיר־נדר געווען די פערשפרעכונג וואס איזאבעלא האט געגעבען איהר יודישען פי־נאנץ־מיניסטער דאן יצחק אברבנאל.

פונ׳ם 9־טען ביז׳ן 13־טען יאהרהונדערט איז שפאניען געווען דער גייסטיגער צענטער פון יו־דישען פאלק. די שפאנישע תלמוד־אקאדעמיע איז געגרינדעט געווארען דורך א בעריהמטען רעפרע־זענטאנט פון די ישיבות פון בבל. אזוי ארום איז אויך אנגעהאלטען געווארען דער קאנטאקט [...] דער אלטער גייסט־מעטראפאליע. שפאניען [...] אבער געמאכט א גרויסען שריט פאראויס אין [...] פון יועלטליכער בילדונג. די מעדיצין און אס[...] נאמיע האבען זיך שטארק ענטוויקעלט א דאנ[...] שפאנישע יודען. חסדאי איבן שפרוט האט אי[...] זעצט דעם דיאסקארידעס אויף אראביש. אין [...] זעלבער צייט האט זיך אויך ענטוויקעלט די העב[...] שע גראמאטיק א דאנק די שטודיען פון אנ[...] סעמיטישע שפראכען. יודישע וויסענשאפטלער [...] בען זיך געווידמעט אפילו דער פארשונג פו[...] דיאלעקטען און שפראכען פון פירענעאישע [...] אינזעל.

אויפ׳ן שפאנישען באדען האט דאס יוד[...] ארויסגעגעבען אזעלכע שעפערישע גייסטער [...] איבן גבירול (1021—1070), יהודה הלוי (10[...]) 1080) און משיח אבן עזרא (1167 — 1092).

די שפאנישע יודען האבען בענוצט אין ח[...] פערשידענע שפראכען, און דאס האט אויך [...] דיט יועגען זייער בעציהונג צו דער אריטיגער [...] טור. אין סאראגאסא האבען א טייל יודען גע[...] ראמאניש און א טייל אראביש. רבנו בחיי [...] פקודה האט אנגעשריבען זיין יוערק „חובת הלב[...]" אויף אראביש, הגם ער איז נישט געווען קיין [...] אראביש־שרייבער. אין די אנדערע פראווינצ[...] אראביש געווען די אלגעמיינע פערקעהר־ש[...] יהודה איבן תבון האט יודער געסוזט איבער[...] די שפאניש־יודישע ליטעראטור אויף העבר[...] כדי זי צו מאכען צוגענגליך פאר די יודען פו[...] יואנס .ר׳ שלמה פרחון, וועלכער האט אויס[...] דערט פון צפון־שפאניען קיין איטאליען, האט [...] געהאט גרויסע שוועריגקייטען מיט זיינע ווי[...] שאפטליכע ארבייטען, ווייל העברעאיש האט [...] נישט איבעריג גוט געקאנט און אראביש [...] דארט געקאנט דינען אלס פערבינדונגס־שפרא[...] מיט דעם אראבישען קולטור־צענטער.

ד״ר מ. ווישניצ[...]

ווי לעבט מען לאנג

גוטע עצות פון ביין־דאקטוירים

בעהן אויסגעצויגען ווי א סטרונע — אזוי ווי זעלנער געהן, איז נישט גוט פאר׳ן געזונד, מיט אויסגעשטעלט עאקסלען און אנ׳איינגעצוי־גענעם בויך, איז אויך נישט גוט פאר׳ן געזונד.

אזוי איז ערקלערט געווארען אויף א צוזא־מענפאהר פון „אסטעאפאטען", וואס ווערט איצט אנגעהאלטען אין ניו־יארק. די „אסטעאפאטען" זע־נען דער נייער מין דאקטוירים, וואס האלטען, או אלע קראנקהייטען דארפען בעהאנדעלט ווערען דורך אויסגלייכען די ביינער און מאסאזשירען די מוסקו־לען. די אסטעאפאטען גלויבען נישט אין איינגעבען מעדיצינען. און פערקעהרט. יודער, די מעדיצין־דאקטוירים גלויבען נישט אין די אסטעאפאטען.

נאר דאס איז דא איצט נישט די פראגע וואס מיר ווילען בעהאנדלען. מיר ווילען דא איבער־געבען איניגע פון די אינטערעסאנטסטע געדאנקען וואס זענען ארויסגעזאגט געווארען אויף דער קאנ־פערענץ.

אזוי ווי די „אסטעאפאטען" גלויבען אז אלע קראנקהייטען נעהמען זיך דערפון, וואס די ביינער אין מענשליכען קערפער קריכען ארויס פון זייער ריכטיגען פלאץ, ספעציעל די ביינער פון דעם רוקען־ביין, לייגען זיי זעהר א סך געוויכט אויף דער מעטאדע פון האלטען דעם קערפער סיי ביים געהן, סיי ביים זיצען.

אין א רעדע, וואס איינער פון די דעלעגאטען האט געהאלטען אויף דער קאנפערענץ איז ארויסגע־זאגט געווארען דער געדאנק, אז די מענשען דארפען זיך לערנען די קונסט ווי אזוי צו געהן — ביי קליינע קינדער, וואס האבען זיך נאר־וואס אויס־בעלערענט צו געהן. ווייל ביי זיי איז די קונסט פון געהן נאך נישט פערדארבען געווארען. זיי געהען און האלטען זיך נאטירליך.

אבער די צרה איז — האט דער רעדנער גע־זאגט — וואס אזוי שנעל, ווי די קינדער הויבען אן געהן אין שולע הויבט מען זיי אן לערנען ווי אזוי צו זיצען, ווי אזוי זיך צו האלטען, און דא בפרט מען זיי אזועק, מען בעפעהלט זיי דא: „זיצט גלייך און האלט די פלייצעס ריקווערטס". און דאס איז די ערשטע שלעכטע לעקציע. שפעטער הויבט מען אן לערנען: „איינצוציהען דעם בויך!"

געהן אויסגעצויגען איז נישט גוט און געהן איינגעבויגען איז אויך נישט גוט.

די האלטונג פון דעם קערפער, — האט אנ׳אנ־דער רעדנער אנגעוויזען — ווענדעט זיך נאטירליך, זעהר פיל אן די פיס. און דא קומען אריין די שיך.

די שיך, די הייכטיגע שיך, זענען דאס גרעסטע אומגליק פון דעם מענשען — דאס איז די אלגע־מיינע מיינונג פון די ביין־דאקטוירים. זיי האלטען, אז די הייכטיגע שיך ווערען בשום אופן נישט געמאכט לויט די געזעצען פון דעם פיס. זיי ווערען געמאכט אינגאנצען אויף א פאלשען פרינציפ. לויט דעם איצטיגען געבוי פון שיך, זאגען זיי, ווערט דאס גאנצע געוויכט פון קערפער ארויפגעווארפען אויף נישט די ריכטיגע ביינער, און דורך דעם ווערט דער גאנצער קערפער צודרעהט. און דער־פון קומען אלערליי קראנקהייטען.

ספעציעל זענען די הויכע קנאפעל פון די ווייבערשע שיך אנ׳אומגליק. אבער אין דעם זע־נען די מעדיצינישע דאקטוירים אויך איינשטימיג.

דער רעדנער אויף דער קאנפערענץ וועגען שיך האט אנגעגעבען די ווייבער, זיי זאלען אוועק־ווארפען טראגען הויכע קנאפעל, אבער ער האט זיי געווארענט, זיי זאלען עס נישט טון מיטאמאל, נאר ביסלעכוויין. דאס הייסט, זיי זאלען נעמען טראגען אלץ נידעריגערע און נידעריגערע קנאפעל ביז זיי וועלען דערגרייכען צו די וארמאלע קנא־פעל. ווייל איבערגעהן מיטאמאל פון גאנץ הויכע קנאפעל צו גאנץ נידעריגע, איז אויך נישט גוט פאר די מוסקולען און די ביינער.

אנ׳אנדער רעדנער אויף דער קאנפערענץ פון די אסטעאפאטען האט גערעדט וועגען דעם אנגע־שטרענגטען מין לעבען, וואס דער היינטיגער מענש פיהרט און ווי אזוי אזא מין לעבען פערקירצט די יאהרען.

אלץ, וואס די מעדיצין האט געקענט אויפטון אויף צו פערלענגערען דאס מענשליכע לעבען — האט ער געזאגט — האט זי שוין אויפגעטון. ווייטער געהן אין דער היגזיכט קען זי שוין נישט. איצט בלייבט איבער פאר די מענשען אליין צו זארגען וועגען דעם. און די ערשטע זאך, וואס זיי דארפען טון איז — זעהן, „איינהאלטען די פערד־לער", נישט לעבען אזוי שנעל, מיט אזא שנע[...] ווי זיי לעבען איצט אין די גרויסע שטעט.

ארויסשפרינגען אינדערפריה פון בעט — ער געזאגט — און ארייננשפרינגען אין א [...] ארויסשפרינגען פון דער וואנע און צולויפ[...] טיש און אפכאפען דעם פרישטיק, לויפ[...] טראמוואי, זיך איילען צו דער ארבייט, בי[...] ארבייט טון צוויי זאכען מיט אמאל, דערנא[...] דעם רוה־טאג לויפען נאך פערגעניגענס און [...] מען, וועלכע זענען אויך א געיעג און [...] שטרענגונג — דאס אלץ קען אפילו איזע[...] אנ׳אקס.

די הויפט־זאך איז צו לעבען וואס רו[...] וואס געלאסענער.

און די ביין־דאקטוירים האבען ארויסג[...] זעקס כללים, ווי אזוי צו לעבען רוהיג און [...] היטען דאס געזונד און פערלענגערן זיך די י[...] ספעציעל זענען די כללים געמיינט פאר מיט[...] ריגע מענשען:

1) שלאפען אכט שעה יעדע נאכט.

2) טרינקען פון פיר ביז פינף גלאז [...] קייט יעדען טאג

3) עסען פאמעליך, לאנגזאם, און א סך [...] שידענע שפייזען. נישט עסען צופיל, פערק[...] בלייבען אביסעלע הונגעריג. אויב עס איז [...] קיין צייט אויף א לאנגזאמען מאלצייט, אי[...] בעסער אינגאנצען נישט צו עסען.

4)) אין ספארטען דארף מען נישט [...] ארויסווייזען קיין בריה׳שקייט. דאס שטרענ[...] זאלען די פראפעסיאנעלע ספארט־לייט אד[...] יונגעלייט יון די בריה׳ס.

5) שפאצירען א סך.

6) טראכטען אהן אויפרעגונג און נאר [...] נוצליכע זאכען. איילעניש און זארג זענען [...] לינג, וואס ברענגען נאר צרות.

דאס זענען די זעקס כללים, וואס ד[...] דאקטוירים גיבען פאר לאנג לעבען. די [...] דיציניש דאקטוירים וועלען אויך מיט זי[...] שטימען, און דער אלגעמיינער עולם אוי[...] צדדים זענען מסכים, אז זארג איז מקצר די [...] נאר קיינער האט נאך דערוייל נישט אויסגע[...] אנ׳אמת׳ע רפואה געגען זארג.

און אט איז אנ׳עצה פאר פרויען, [...] צו זיין שעהן, וואס איינער פון די דאקטוירי[...] דער קאנפערענץ האט געגעבען:

מאכען איבונגען מיט׳ן פנים, בעוועגען [...] עס, ווייל די מוסקולען פון געזיכט.

יוען פרויען זאלען אזוי טון, וואלט[...] נישט געדארפט מאכען קיין שעהנ[...] ציעס אויפ׳ן געזיכט. האט ער געזאגט.

נאר ווי אזוי מאכט מען איבונגען מיטן [...] מען מאכט גרימאסען, אדער אויף פר[...] מאמע־לשון: משוגענע תנועות און העויה...

פ־

Dr. med.
[...]ALTRECHT
ספעציעל־ארצט פאר הויט-,געשלע[...]
קראנקהייטען און מענער־שוועכ[...]
האט זיך איבערגעצויגען אויף נעמט [...]
פיעטריקאווער 161
פון 11 פריה ביז 3 ביטאג און פון 7 ביז 9 [...]
זונטאג פון 8—1 בייטאג.
פאר פרויען א בעזונדער ווארטעזאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצא-פרייז

דייטשע קאנסולן האבן נישט קיין רעכט אנצופרעגן

וועגן ארישע אבשטאמונג פון שווייצארישע בירגער

זשענעווע. (יט״א). די קאנטאנען-מאכט אין לוצערן האט אויפגעפאדערט אלע ציוויל־אמטען נישט צו געבען קיין שום אנווייזונגען וועגען די ארישע אפשטאמונגען פון די נכתבים אין די ציווילשטאנד-אמטען, אין דער פעראָרד־נונג ווערט געזאגט, אז דאס ארויסגעבען צייכנישען אדער אנווייזונגען וועגען דער ארישער אדער נישט-ארישער אפשטאמונג פון א נכתב איז נעגען די געזעצען פון דער שווייץ עס דארפען דעריבער בלייבען אהן תשובות אזעל־כע אנפראגען פון די דייטשע קאנסולן אדער דייטשע בע־אמטע. בלויז אין פאל ווען די פעסטשטעלונג איז לטובת א שווייצארישען בירגער קען אזא בעשייניגונג ארויס־געגעבען ווערען די אנפראגע דארף אבער אין אזא פאל געמאכט ווערען דורך דעם פעראנטווארטליכען בירגער גופא און נישט דורך דעם דייטשען קאנסולאט.

דיסציפלינאר-שטראף אין צוזאמענהאנג מיט דעם פלאן פון „שווארצען לעגיאן" אנצושטעקען יודען מיט טיפוס

דעטראיט, (יט״א.) אין צוזאמענהאנג מיט דעם פרא־צעס וואס איז דא פערפיהרט געווארען נעגען דעם „שווארצען לעגיאן" צוליב דעם ענטדעקטען טייוולאנישען פלאן פון לעגיאן אנצושטעקען אלע יודען אין דעטראיט מיט באק־טיפוס-באצילען, האט דער סאניטאר אמט אין דעטראיט גע־בעזייטיגט פון זיין אמט דעם אנפיהרער פון דער באק־טעריאלאגישער אפטיילונג, ויעמען דער „שווארצער לע־גיאן" האט געמאכט א פארשלאג ארויסצוגעבען טיפוס־באצילען און האט נישט ווענען דעם מיטגעטיילט דער געהעריגער מאכט.

פונקט 4 פונ׳ם פראגראם פון די אויפשטענדער אין שפאניען: ארויסטרייבען די יודען!

בארצעלאנא, (יט״א). ביי א געפאנגענעם אפיציר פון דער אויפשטענדישער ארמעי, וואס איז געבראכט גע־ווארען קיין בארצעלאנא האט מען געפונען דאס פראגראם פון די רעוואלוציאנערען ; וועלכער דארף פערווירקליכט ווערען אין פאל פון א זיג. דער פונקט 4 פונם פראגראם לויטעט : ארויסטרייבען די יודען פון שפאניען.

Dr. Zalcwasser
כירורג
CEGIELNIANA 19, tel. 125-27
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 1—2 מיטאג און פון 4—6.30 אוונט

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך, 19 א' אלול תרצו

אויגוסט
זון-אויפגאנג 6.54
זון-אונטערגאנג 4.48

מאראטאריום פאר די בעאמטע פון דער „אובעזפיעטשאלניע"

ס'וועט ארויסגעגעבן ווערן קרעדיטען אויף צו דעקן די חובות אין פריוואטע פירמעס

(א) אין הסכם מיט דער פעראָרדנונג וועגן מאראטאָריום, ווערן איצט צונויפגעשטעלט רשימות פון די חובות פון די בעאמטע פון דער אובעזפיעטשאַלניע. לויט די דאָזיגע ליסטעס וועט אויסגעאַרבייט ווערן א בפרטיותדיגער פלאַן פון דעם מאראטאָריום.

אין זין פון דעם פלאן ווערט פאָרגעזעהען אז די חובות, וואָס די בעאמטע זענען שולדיג דער „אובעזפיעטשאַלניע" זאָלן אָפּגעצאָהלט ווערען אין משך פון 60 חדשים אין חודשליכע ראַטעס. עס ווערט אויך פאָרגעזעהען ארויסצוגעבן קרעדיטען פאר די בעאמטע, אז זיי זאָלן אָפּצאָהלען זייערע חובות אין די פריוואטע פירמעס. דאָס מאראטאָריום זאָל אויך אַרומנעמען אַלערליי אַרעסטען אויף די בעאמטען פענסיעס.

די ענדגילטיגע דעציזיע אין די ענינים דאַרף פאלען סוף היינטיגען חודש, ווייל דאָס מאראטאָריום פעראַפליכטעט פון 1 סעפּטעמבער ד.י.

ס'וועט נישט זיין קיין רעאָרגאַניזאַציע פון הייל-וועזען אין לאדזער „אובעזפיעטשאַלניע".

(א) נאָכן רעאָרגאניזירען דאָס הייל - וועזען אין דער לאָדזער אַנשטאַלט פאַר סאָציאַלער פערזיכערונג ווערען געפלאַנט געוויסע ענדערונגען אין דער איינשטעלונג פון די דאָקטוירים - פונקטען. ווי מיר זוערען אינפאָרמירט ווע לען אין די דאָקטוירים - פונקטען, א חוץ אין איינציגע אויסנאַהמען, נישט פאָרקומען קיין שום ענדערונגען, איצט ווערט נאָך צוגעבויט אָני אָפּיצינע צום שפיטאַל אויף זאַגייניקאָווע.

ציטוויילִיגער דירעקטאָר פון אובעזפיעטשאַלניע בלייבט אויפן אַמט

(א) נאָכן טויט פון דיר. וואָנסאָוויטש, וועט דער ציטוויילִיגער דירעקטאָר פון דער „אובעזפיעטשאַלניע" שעראַקאָווסקי, ציטוויילִיג בלייבען אויף דעם דאָזיגען אַמט.

געשטיגען די פרייזען אויף ענגלישען באַנוועל-גאַרן

עס ווערען סרוואַרט פרייז-שטייגערונגען אויף זאָקען און גאַלאַנטעריע

(אג) אין די לעצטע טעג האָבען די אגענטען וואָס רעפּרעזענטירען די ענגלישע באַנוועל שפּינערייען אין לאָדז בעקומען פון זייערע פירמען ידיעות וועגען שטייגען פון די פרייזען אויף באַנוועל - גאַרן. די דאָזיגע ידיעה האָט געמאַכט א שטאַרקען רושם, ווייל ס'קאָמפּליצירט שטאַרק די לאַגע פון דער לאָדזער אינדוסטריע. ווי בעוואוסט אימפּאָרטירט לאָדז פון ענגלאַנד נאָר די הויכע נומערען גאַרן אָנהויבענדיג פון 40-גער ביז 80-גער.

די פרייזען פון ענגלישען גאַרן זענען ביז-איצט נישט קוקענדיג אויף זייער הויכער קוואַליטעט, געווען כמעט אויף 10 פּראָצ. ביליגער ווי דאָס פוילישע גאַרן. וואָס האָט מעגליך געמאַכט דעם אימפּאָרט פון דעם גאַרן.

די פרייז שטייגערונג פון ענגלישען גאַרן בעטרעפט 66 גראָשען אויף קילאָ, אַלזאָ 2.50 אויף א פּעקעל גאַרן.

די לאָדזער פּראָדוצענטען בעזונדערס די זאָקען פאַבריקאַנטען און פון דער גאַלאַנטעריע-זענען זעהר צוגעוואוינט צום ענגלישען באַנוועל-גאַרן און נישט קוקענדיג אויף דער שטייגערונג וועלען זיי זוייטער אימפּאָרטירען גאַרן פון ענגלאַנד אזוי אז די פאָלגען פון דער פרייז-שטייגערונג וועט זיך אויך אָפּרופען אויף דער שטייגערונג פון די פרייזען אויף די פערטיגע אויסאַרבייטונגען וואָס ווערען פּראָדוצירט פון דעם ענגלישען גאַרן.

שרעקליכער טויט פון 2 יודישע סוחרים

זיי זענען צושניטען געוואָרען פון א געהענדיגען צוג

(א) אין אַנדזשעיאָוו, הינטער לאָדז, איז דורך א צוג, וואָס איז געגאַנגען קיין לאָדז, איבערגעפאָהרען געוואָרען די 17-יעהריגע יוליאַ זשולקאָווסקאַ פון אַנדזשעיאָוו.

די פערוואונדעטע איז איבערגעפיהרט געוואָרען אין לאָדזער שפּיטאַל. פּאָליציי פיהרט אַן איספאַרשונג וועגען דער סיבה פון דעם פאַל. ס'איז פאַרהאַן א חשד, אז זשולקאָווסקאַ האָט זיך אַרונטערגעוואָרפען אונטערן געהענדיגען צוג, ווייל זי האָט געוואָלט בעגעהען זעלבסטמאָרד.

אויך אויפן באַהן-פּלאַנט אין דאָרף סטאַראַוויעש איז געשעהען אַן'אומגליק מיט צוויי יודישע דאָרפס - הענדלער, וועלכע זענען איבערגעפאָהרען געוואָרען דורך א צוג.

די צוויי הענדלער שמואל העלפער און בערק ברעסלער פון דאָרף ראַספּזשאַ זענען אויף זייער פערד און וועגעלע געפאָהרען איינקויפען תבואה אין די דערפער, ווען זיי האָבען זיך געפינען אויפן באַהן - וועג אין סטאַראַ וויעש איז פון קאָלושעק אָנגעפאָהרען א צוג, וועלכער איז אַרויף אויפן וואָגען פון די יודען, צושמעטערט אויף פּיצלעך די 2 פערד און פון די יודען איז געבליבען א בלוטיגע פלייש-מאַסע.

16-יעהריגער האָט ערמאָרדעט זיין מוטער'ס געליבטען

סענסאַציאָנעלער פּראָצעס אין לאָדזער געריכט

(א) אין 1935 האָט אויף קלינאָווע 18 געוואוינט די אלמנה וואַנדאַ קראַיעווסקאַ צוזאַמען מיט איהרע 6 קינדער. קראַיעווסקאַ האָט א חוץ דעם האָלבען טוץ קינדער געהאַט ביי זיך איהר געליבטען באָלעסלאַוו יאַנקאָווסקי. די גויה קראַיעווסקאַ האָט דערצו אָבער אויך נושא-חן געווען ביים 68 - יעהריגען ווידאָו אַלעקסאַנדער דעמבסקי וועלכער האָט זי פערפאָלגט מיט זיין ליבע. דער אַלטער ווירט האָט צוגערעדט די אַלמנה זי זאָל פערלאָזען דעם געליבטען. דערביי האָט ער זי בעוואָרפען מיט מתנות און ער האָט זי כסדר בעזוכט, הגם זי האָט איהם אויסגעמיטען. אויף דעם באָדען איז אַמאָל געקומען צו א צוזאַמענשטויס צווישען דעמבסקין מיטן קאָכאַנעק יאַנקאָווסקי, בעת וועלכען דער אַלטער בעל-תאוה האָט מיט א ראַזיר-מעסער פערוואונדעט יאַנקאָווסקין.

ענדע נאָוועמבער איז יאַנקאָווסקי פאַר א פערברעכען איינגעזעצט געוואָרען אין תפיסה, פון דעמאָלט אָן האָט דער אַלטער ווירט שוין גע-האַט אָנאָפּענעם וועג צו זיין לאָקאַטאַרקע און ער האָט אונטערגענומען א גענעראַל - שטורם אויף דער קראַיעווסקאַ. די לעצטע איז געוואָרען צוגעלאָזען צום אַלטען הינער - פּרעסער אזוי, אז איהר זוהן סטאַניסלאַוו האָט שוין געפינען פאַר גוטיג צו מאַכען דער מוטער פאָרוואורפען הלמאַי זי איז צופיל שמעלקע מיטן אַלטען תרח. דער זוהן האָט אפילו צושלאָגען די טייערע מאַמע. צוליב דעם איז צווישען מאַמע און זוהן געקומען צו אָפטע אוואַנטורעס. מהאי טעמא האָט דער אַלטער דעמבסקי געהאַט א בייז הארץ אויפן זוהן פון דער קראַיעווסקאַ און איהם פון צייט צו צייט צוביסלעך געשלאָגען.

דעם 17 אַפּריל ד.י. האָט דער יונגער קראַיעווסקי אָפּגעוואַרט דעם אַלטען דעמבסקי און פערפּעצט א גרויס קוכען מעסער אין קאַרק אריין. איידער עס איז אָנגעקומען די פּאַגאָטאָוויע, איז דער אַלטער געשטאָרבען.

דער פערהאַלטענער קראַיעווסקי האָט זיך מודה געווען אין דעם פערברעך. ער האָט דעמבסקין געשטאָכען, ווען יענער איז איהם אָנגעפאַלען.

נעכטען איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס געגען דעם 16 יעהריגען מערדער. וועלכער איז פערמשפּט געוואָרען אויף אויסבעסערונגס.- הויז פאַר מינדעריעריגע דאָס אויספיהרען די שטראָף איז אָפּגעלעגט געוואָרען אויף 3 יאָהר.

***

אומזיסטע פרעסער

(א) אין ישראל קרעל'ס שענק אויף אַלטשטאָט זענען אריינגעקומען 2 קריסטליכע חבריה-לייט, וועלכע האָבען זיך גוט אָנגעפרעסען און אָנגעטרונקען און צום אָוועקגעהן נישט געוואָלט בעצאָהלען דעם חשבון אויף א סומע פון 30 זל. דערביי האָבען די אומזיסטע פרעסער נאָך געמאַכט אַן'אוואַנטורע. פּאָליציי האָט אינטערווענירט. זיי ווערען צוגעצויגען צו פערענטוואָרטליכקייט. זיי הייסען סטאַניסלאַוו אָלשעווסקי (פּילסודסקיגאַס 40) און יעזשי וויניאַרסקי (זגערזש, נאַרוטאָוויטש 28).

אפּקלאַנגען פון 1 מאי

פּראָצעס פון צוויי קאָמוניסטען

(א) דעם 1. מאי איז אויף שייבלער'ס מאַרק געווען אַן'איינזאַמלונג פון סאָציאַליסטישע גרופּירונגען, צווישען וועלכע פאַ..צײ-פונקציאָנאַרען האָבען בעמערקט עטליכע קאָמוניסטישע טוער, וועלכע האָבען געוואָלט איינאָרדנען א דעמאָנסטראַציע. אויף גלובנאַ גאַס האָט א גרופּע פון לערך 100 מאַן פאַרויסגענומען א פּאָרטרעט פון לענינען און איהם אויפגעהויבען איבער דער מאַסע. אויף 11. ליסטאָפּאַד איז די דאָזיגע גרופּע פונאַנדערגעטריבען געוואָרען. דערביי זענען 2 פערזאָן אַרעסטירט געוואָרען.

נעכטען איז אויגוסט פּילוצקי און סעווערין מאַדקאָוויעצקי פערמשפּט געוואָרען צו 1 יאָהר תפיסה.

אויפלעבונג אין דער מיטעלער אינדוסטריע

(א) לויטן בעריכט פונם לאַנד - פערבאַנד פון דער טעקסטיל - אינדוסטריע אין לאָדז, זענען אין דער וואָך פון 3 ביזן 8 ד.ח. אין לאָדז געווען די פאַבריקען פון דער מיטעלער אינדוסטריע אין דער פולער בעוועגונג. פולע 6 טעג פון דער דאָזיגער וואָך זענען געווען בעשעפטיגט 8425 אַרבייטער אין 65 פאַבריקען; 5 טעג אין דער וואָך זענען געווען בעשעפטיגט 693 אַרבייטער אין 5 פאַבריקען ; 4 טעג אין דער וואָך זענען געווען בעשעפטיגט 211 אַרבייטער אין 3 פאַבריקען. צוזאַמען האָבען געאַרבייט 82 מיטעלע פאַבריקען און בעשעפטיגט 9,785 אַרבייטער, בלויז 10 פאַבריקען זענען געווען נישט טעטיג.

קאָלעקטיווע-אַקציע אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע

(א) מחמת דעם וואָס עס ברעכען אָפּט אויס שטרייקען אין די לאָדזער טעקסטיל פאַבריקען דערפאַר וואָס עס ווערען נישט האָנאָרירט די בעשטימונגען פון קאָלעקטיווען צפּמאָך, (מען רייסט לוינען, מ'פערקלענערט די אורלויבען א. אַז. וו.) — האָבען די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען איצט בעשלאָסען דורכצופיהרען א געמיינזאַמע אַקציע, ביי דער צענטראַלער מאַכט.

עס וועט, נעמליך, צוגעשיקט ווערען א מעמאָריאַל צום האַנדעלס מיניסטעריום, אין מעמאָריאַל וועט געפאָדערט ווערען צו פערשאַרפען די סאַנקציעס געגען די ווידערשפּעניגע פאַבריקאַנטען ווי אויך צו פערשאַרפען די קאָנטראָלע איבער די פאַבריקען.

פריוויליגע פאַר די אַרבייטס-לאַגערן

(א) פון דער קומענדיגער וואָך וועט זיך אָנהויבען די רעקרוטאַציע פון 200 יונגעלייט פון 18 ביז 20 יאָהר, וועלכע וועלען אוועקגעשיקט ווערען אין די אַרבייטס-לאַגערן.

150 פריוויליגע וועלען איינגעאָרדנט ווערען אין אָקאָפּי, הינטער שעראַדז, וואו זיי וועלען בויען וואַלען איבערן טייך וואַרטאַ

צוגאַב-פּאָבאָר-קאָמיסיע

פון 28-טען ד. ח. אָן, וועט אויף פּיעטריקאָווער 165 אַמטירען די פּאָבאָר-קאָמיסיע. ס'דאַרפען זיך אוֹיסשטעלען דער יאָהרגאַנג 1915, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14. פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען, וועלכע האָבען דערהאַלטען אויפפאָדערונגען פון דער סטאַראָסטווע.

אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאַכט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען : קאַספּערקעוויטש, זגערזשער 54 ; ריכטער, ליסטאָפּאַד 11 ; 86 זונדעלעוויטש, פּעטריקאָווער 25; באַיאַרסקי און שאַט. פּושעיאַזר 19; דימעל, קאַפּערניקאַ 26 ; ליפּיעץ, פּעטריקאָווער 193 ; קלאַבאַטאָווסקי, זשגאָווסקאַ 147.

גמינע-וואַהלען

(א) אין דער גמינע נאָוואָסאָלנאַ, הינטער לאָדז זענען פאָרגעקומען וואַהלען צום פּרעזידיום פון דער גמינע פערוואַלטונג. אלס וואָיט פון דער גמינע איז אויסגעוועהלט געוואָרען עמיל פאַלקע, אלס געהילף וואַווזשיניאַק קאָנסטאַנטינאָוו.

טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי" דיר. דוד צעלמייסטער.
2-טע וואָך פון רעקאָרד-ערפאָלג
היינט, מיטוואָך, 9.15 אָוונט
פּסח'קע בורשטיין
מיט'ן אָנטייל פון באַדליאַ קאַרעצקי און יעקב פישער
אין גרעסטען, נייעסטען שלאַגער פון איצטיגען סעזאָן
דאָס יונגל פון בראָדוויי
(THE BROADWAY BOY)
מיט אַן'ערשטקלאַסיגען אַרטיסטישען אַנסאַמבל. דיר. דוד ביינעלמאַן
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער.

קיין ארץ-ישראל
גרופּענווייז און אינדיווידועל.
ביליגע פרייזען. גוטע בעדינגונגען.
פּינקטליכע בעהאַנדלונג.
אויספלוג קיין
יוגאָסלאַוויען און אונגאַרן
אויסלענדישע הנחה-און קוראַציע-פּעסער.
פאָרשטעהערשאַפט פון „אינטוריסט"
אויספלוגען און רייזעס קיין רוסלאַנד.
ברענגען קרובים פון רוסלאַנד קיין פּוילען
אינפאָרמאַציעס ערטיילט
דאָס יודישע רייזע-ביוראָ
Union Lloyd
Piotrkowska 42, tel. 107-87.
פאָרשטעהערשאַפט פון „אינטוריסט"
נעמט אָן דאָס איבערשיקען
פּעקלעך קיין ז.ס.ר.ר.

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווא 28, טעל. 201-93
ספּעציאַליסט
פאַר מאָגען - שוואַכע - בעהאַנדלונג
סעקסועלע בעראַטונגען פון פסיכאָ - אַנאַליזע
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָוונט.
זונטאַג און חגאות פון 9—12.

שוידערליכע טראַגעדיע אין ווישניאַוואַ-גורא

(ענדע פון דער ערשטער זייט)

מיט אַ צייט צוריק האָט ז—ן זיך בעקענט מיט דער יונגער סטודענטין מאַניאַ פישמאַן פון לאָדז. היות ווי זי איז געווען אַ וואונדער-שעהן מיידעל און זעהר אינטעליגענט, האָט ער זיך אין איהר פערליבט איבער די אויערן.

מיט עטליכע טעג צוריק איז ער געקומען קיין קראַשעוו, וואו די פאַמיליע פישמאַן וואוינט איצט אויף זומער-וואוינונג און געגומען אַ צימער אין אַ פענסיאָנאַט. די עטליכע טעג, וואָס ער געפינט זיך אין קראַשעוו, האָט מען זיי ביידע נישט געזעהן געהן צוזאַמען. ער פלעגט אַרומגעהן אַ פערהלומטער אין וואַלד.

ערשט נעכטען פאַרמיטאַג האָט מען זיי צום ערשטען מאָל ביידע בעמערקט זיצען אין וואַלד, וואו זיי האָבען צווישען זיך געמיטליך גע-שמועסט. ער איז געלעגען אויסגעצויגען אויף דער ערד און זי האָט געלייענט אַ בוך. פלוצים איז ער אויפגעשפרונגען און בליץ-שנעל אַרויס-געכאַפּט אַ רעוואָלווער און צילענדיג צו דעם מיידעל האָט ער גענומען שיסען. די ערשטע צוויי קוילען האָבען איהר געטראָפען אין קויל

אין האַרץ און די צווייטע אין קאָפּ, זי האָט בעוויזען אַ געשריי צו טון.

אוי, מאַמע!

איז אָפּגעלאָפען אַ ערך צוואַנציג טריט און איז געפאַלען טויט אויפן אָרט. דערזעהענדיג ווי זי פאַלט, האָט ער אויסגעדרעהט דעם רעוואָלווער און זיך אַריינגעשאָסען צוויי קוילען אין קאָפּ. ער האָט אַ צאַפּעל געטון און געפאַלען צו דרערד בעגיסענדיג זיך מיט בלוט.

אויפן אָרט פון דער בלוטיגער טראַגעדיע איז באַלד אָנגעקומען די פּאָליציי פון ווישניאַ-וואַ גורא מיטן קאָמענדאַנט יוליאַן גאָרגעל בראש. די פּאָליציי האָט באַלד אַרויסגערופען דעם ד"ר פרענקעל און פעלדשער קייזער, וועל-כע האָבען אָבער גאָרנישט געקאָנט אויפטון.

ביידע טויטע קערפּערס זענען ביז פאַרנאַכט געבליבען אונטער פּאָליצייאישער אויפזיכט ביז ס'איז אָנגעקומען פון לאָדז אַ מעדיצינישע קאָמיסיע.

דער מאָרד און זעלבסטמאָרד האָט אין דער גאַנצער געגענד געמאַכט אַ פּייגליכען איינדרוק. אין וואַלד האָבען דעם גאַנצען טאָג ביזן אָוונט געשטראָמט מאַסען מענשען פון אַלע זומער-וואוינונגען אַרום ווישניאַוואַ-גורא. פרויען האָ-בען ספּאַזמירט, די געוויינען און יללות פון די פישמאַנ'ס מוטער און שוועסטערן זענען געגאַנ-גען עד לב השמים.

די ידיעה פון דער טראַגישער פּאַסירונג איז נעכטען געווען די סענסאַציע פון טאָג אין קראַ-שעוו, ווישניאַוואַ גורא און אַנדערע זומער-וואוי-נונגען

אויפן אָרט פון דעם שרעקליכען פערברע-כען האָבען זיך אָפּגעשפּילט האַרצרייסענדע סצענעס. די מוטער פון דעם דערשאָסענעם מיי-דעל הערענדיג וועגען איהר אומגליק, האָט בע-קומען אַ האַרץ-אַטאַק און מ'האָט זי געמוזט אָפּ-פיהרען קיין לאָדז. דער פאָטער איז אָנגעקומען פון לאָדז און אָפּדעקענדיג דאָס פּנים פון זיין ערמאָרדעטער טאָכטער, האָט ער געחלשט און מ'האָט איהם קוים אָפּגעמינטערט.

באַלד ווי „חסד של אמת" האָט זיך דער-וואוסט וועגען דער שרעקליכער טראַגעדיע זע-נען דעלעגירט געוואָרען אַהין 2 פערוואַלטונגס-מיטגלידער, וועלכע האָבען ערלעדיגט אַלע פאָר-מאַליטעטען. פאַרנאַכט זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען 2 מטות, וועלכע האָבען די טויטע קערפּערס געבראַכט אויפן לאָדזער בית-עולם.

די לויה וועט פאָרקומען היינט.

פערזאַמלונג פון קאָלאָניאַל-הענדלער וועגן לאַקאַטאָרן-שוץ

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַקציע וועגען פערלענגערן דעם דעקרעט פון לאָקאַטאָרען-שוץ פאַר האַנדעלס-לאָקאַלען, איז זונטאָג פאַרזיך אין ה' גאָטליב פאַרגעקומען אין קאָלאָניאַל-פעראיין מיט זשוראָמיעסקא 20 אַ פערזאַמלונג. אַ גאַנצע רייהע רעדנער האָבען אָנגעוויזען די שלעכטע פאָלגען וואָס קען ברענגען ווען מען וועט אויך אַרויסנעה-מען פון לאָקאַטאָרען-שוץ די האַנדעלס-לאָקאַלען פון 3-טע קאַטעגאָריע.

נאָך לאַנגע דיסקוסיעס איז אָנגענומען געוואָ-רען פאָלגענדע רעזאָלוציעס:

די פערזאַמלונג דריקט אויס דעם שאַרפסטען פּראָטעסט געגען די יעניגע הויזבעזיצער וועלכע האָבען אין דער היינטיגער קריטישער צייט גע-קינדיגט די אָפּמאַכען מיט זייערע לאָקאַטאָרען פון האַנדעלס-לאָקאַלען.

די פערזאַמלונג שטעלט פעסט, אַז דאָס אָפּ-שאַפען פון לאָקאַטאָרען-שוץ אויף האַנדעלס-לאָקאַ-לען אין איצטיגען מאָמענט, בעדראָהט דעם עקזיס-טענץ פון מאַסען-קליינהענדלער, צוליב דעם, וואָס איבערציהען אַ געשעפט איז פערבונדען מיט גרויסע סומען ווי צ. ב. (רעמאָנט, נייע איינריכטונג, אי-בערציהונגס-קאָסטען, איינצאָלען פאַר אַ לענגערער צייט פאַר הויז דירה-געלד א. א. וו.)

אויך דערפאַר, וואָס מיט איבערציהען זיך פערלירט מען דעם קאָנטאַקט מיט דער איינגע-פיהרטער קונדשאַפט און עס מוז דויערן אַ לענ-גערער צייט, ביז דער סוחר פערשאַפט זיך פרישע קונדען. דאָס אויסמאַנען די חובות ביי די קונים ווערט דורכ'ן איבערציהען בעשווערט און טיילוויי אינגאַנצען פערלוירען.

דער רעזולטאַט קען זיין צו מאַסען באַנ-קראָטען און צו אַ פולשטענדיגע רואינירונג פאַר מאַסען קליינהענדלער, וואָס האָבען נישט די נוי-טיגע קאַפּיטאַלען צו די אַלע אויסגערעכנטע נויט-וועגדיגקייטען.

דערום אַפּעלירט די מאַסען קליינהענדלער צו די מאַסגעבענדע פאַקטאָרען און נעהמען אין אַכט אונזער שווערע לאַגע, וואָס קען זיך שאַפען פאַר דעם קליינהענדלער און ווייטער איינהאַלטען דעם דעקרעט פאַר האַנדעלס-לאָקאַלען פון 3-טע קאַטעגאָריע און פערלענגערן מינדעסטענס אויף 5 יאָהר דורך אַ בעזונדער נאָוועלע דעם געזעץ פון לאָקאַטאָרען-שוץ.

KINO TEATR
MIRAŻ
[illegible]
היינט פּרעמיערע!
גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם
— I —
„מענש—וואָלף"
אין די הויפּט-ראָלען:
Henry Hull i Warner Oland
— II —
רייץ פון דער יוגענד
אין דער הויפּטראָלע Sylvä Sidney
אנהויב 4.30 נאָכמיטאָג.

הנחות פאַר שטאָטישע אָנגעשטעלטע

האָט צוגעזאָגט דער פּרעזידענט גאָדלעווסקי

(א) אַ דעלעגאַציע פון די שטאָטישע אָנגע-שטעלטע האָט זיך פאַרגעשטעלט דעם פּרעזי-דענט גאָדלעווסקי און איהם איבערגעגעבען די פּאָסטולאַטען פון די שטאָטישע אָנגעשטעלטע.

די דעלעגאַציע האָט, נעמליך, געפאָדערט צו אָנערקענען געוויסע הנחות ביים אָראָפּרעכע-נען פון די פּענסיעס דעם ספּעציעלען הכנסה-שטייער, וועגען הנחות אויף טראַמוויי - בי-לעטען ווי אויך וועגען הנחות אויף גאַז און ע-לעקטריע פאַרן הויזליכען געברויך א.אז.וו.

דער פּרעזידענט האָט צוגעזאָגט בקרוב צו בעטראַכטען די אַלע פראַגען און זיי גינסטיג צו ערלעדיגען.

קליינער פעליעטאָ[ן]

לאַגיש...

— משל למה הוא דבר דומה? צו וואָ[ס] אייגענטליך די מעשה געגליכען? — זאָגט [...] שמעלקי — ס'הייסט, צו וואָס געגליכען? [...] דאָך מיין מעשה!!

ס'איז די מעשה — זאָגט ער — וואָס [...] מיין יודענעס רופא, דעם ווייבערישען דאָקטאָ[ר] [...] מאַכט זיך איינמאָל א געשיכטע, נישט [...] קיין יודען געדאַכט, אַז איך בעקום א גרי[...] און א וואָגעניש אין בויך... די קישקעס [...] מיר שיער אַרויס דורך די אויגען, און איך [...] זעה די עלטער־באָבע פון יענער וועלט...

וואָס טוט מען? וואָס מאַכט מען?

פּאַסירט עס פונקט מיט מיר, ווען דער [...] בערישער דאָקטאָר, דער גינעקאָלאָג איז [...] ביי מיין יודענע — האָט מען נישט לאַנג געט[...] און אַריינגערופען איהם צו מיר אין אלקער [...]

אַריינגערופען — קומט ער אַריין, טאַפּט [...] דעם דופק, קלאַפּט מיר דעם בויך, און [...] מיר, ס'איז פון ווייכען קעז...

— עטץ טאָרט — זאָגט ער — נישט עסע[ן] [...] ווייכען קעז...

זאָג איך: כ'טאָר נישט עסען קיין ווייכע[ן] [...] טאָ וואָס זשע מעג איך?

זאָגט ער: דאַרען... דאַרען מעג איך.

— און צו בעסטען — זאָגט ער — וועט [...] זעו עטץ וועט אינגאַנצען נישט עסען און [...] טרינקען און נישט רעדען... נאָר נישט [...] ס'מויל!

— זאָג איך: — דאָקטערשי קרוין, ס'אי[ז] [...] נישט לאַגיש — מ'קאָן דא חלילה וחס אויס[...] אינגאַנצען די פּיס!

זאָגט ער: — לאַגיש־שמאַגיש... אפי[לו] [...] זאָגט ער — ס'איז גינעקאָלאָגיש!.. [...] נען?

זאָג איך: — אַוודאי — זאָג איך — [...] פערשטאַנען!.. אָבער כ'וועל דאָך, די־שעה [...] זאָל נישט קומען... כ'וועל דאָך חלילה מאַכען [...] טעל...

זאָגט ער: — און אַז יאָ, טאָ וואָס א[...] מאַלעהר?.. אבי־זאָגט ער — דער בויך [...] נישט ווי טון...

— וועמענען?

זאָגט ער: — אַלע

און גיי טענה מיט איהם, אַז ער שלי[...] ס'מויל אויף א קלאַפּשלאָס און פערלייג[...] אַ קייטעל!

שמילשמעלק[י]

Dr.
[D]ołkowyski
ציגעל-גאַס 11, טעל. 02-[...]
ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַ[נקהייטען]
בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכ[...]
נעמט אָן פון 8—11 בייטאָג און 4—9 [...]

ה. אכערמאַן

ער און זיינע פרויען

ראָמאַן פון יודישען לעבען

10

אָנצוקוקען דאָן נתנ'ען איז געווען א גאַטס רחמנות. א טויטען אין קבר לייגט מען אַריין זאַ[...] א שענערן ווי ער האָט דאָן אויסגעזעהן. אַרימער נתן. ער האָט נישט געוואוסט מיט זיך וואָס צו טון. ער איז געווען עלענד ווי א שטיין. מענשען האָבען אויף איהם געלאַכט, מ'האָט פּגר איהם געשפּאָט, און ער האָט פון קיינעם נישט געהערט א גוט וואָרט. דער שוחט איז זעהר געווען דערשלאָגען און צובראָכען.

דער איינציגער מענש אין יענע ביטערע טעג נתנ'ס, ווער ס'האָט איהם אויסגעהערט און איהם געטרייסט — איז געווען ראַכעל. זי האָט צו איהם גערעדט אין זיין פערלוירענקייט אַזעלכע רייד, וואָס ער האָט נאָך אין זיין לעבען פון קיינעם נישט געהערט.

— נתן — האָט זי איהם געזאָגט — זיי נער-מענדיג איהם ביי דער האַנד — זייט ביי זיך נישט געפאַלען, נשקשה.

נתן האָט איהר נישט געקענט ענטפערען קיין וואָרט. ער האָט בלויז געפיהלט, ווי דאָס בלוט פון זיין קערפּער לויפט אין איהם אַרום, און עס שווינדעלט איהם אין קאָפּ...

ראַכעל האָט נתנ'ען שוין איצט נישט אָפּגע-לאָזט, נאָר זי האָט שוין אויסגעזוכט אַלערליי וועגען ווי אַזוי איהם אַריינצוציהען אין א שמועס. זי האָט איהם געגעבען אָנצוהערען, אַז זי ווייס, וואָס ס'איז פאָרגעקומען צווישען איהם מיט סערקע'ן, אַז זי ווייס אַלעס... אַלעס... און אַז סערקע איז אַנטלאָפען קיין אַמעריקא צו יאַסלען.

ווען ראַכעל האָט גערעדט צו נתנ'ען, האָט זי זיך צו איהם צוגערוקט נאָהענט... ער זאָל פיהלען איהר אָטעם... ער זאָל הערען דאָס קלאַפּען פון איהר האַרץ...

אָבער אַלע אָנצוהערענישען, וואָס ראַכעל האָט געגעבען נתנ'ען, זענען געווען אומזיסט. נתן האָט אפילו נישט פּראָבירט ווען עס איז צו זיין צו איהר נעהנטער, ווען עס איז איהם אויסגעקומען צו בלייבען מיט איהר אַליין.

ווען ראַכעל האָט צו איהם גערעדט, איז ער געזעסען א שווייגענדיגער, וואָרום אַנ'אומגעהייער בענקשאַפט האָט איהם גענאָגט זיין האַרץ נאָך סערק'ן.

איצט פלעגט ער שוין גאַנצע נעכט נישט שלאָפען און ער פלעגט זי רופען: סערקעלע, כאָטש ער האָט געוואוסט, אַז זי איז נישטאָ...

ער איז נאָך מעהר צערייצט געוואָרען איצט, כאָטש סערקע איז צו איהם געווען פרעמד, און ער האָט זיך צו איהר קיינמאָל נישט צוגערירט... פלעגט ער זיך אָבער א סך מאָל בעפרידיגען פון דעם, וואָס ער פלעגט זי זעהן ליגען אויפ'ן בעט... הערען איהר אָטעמען און אַמאָל, ווען זי פלעגט זיך אין שלאָף אָפּדעקען, פלעגט ער זי זעהן... איצט אָבער איז פון איהם דאָס אויך צוגערויבט געוואָרען, איז איהם פינסטער געוואָרען זיין וועלט...

אָבער ראַכעל האָט נישט אויפגעגעבען איהרע האָפענונגען וועגען נתנ'ען...

די טויזענדער וועגען, וואָס גאָט האָט בע-שאַנקען די ווייבער, אַרויסצוווייזען די ליבע צו דעם, צו וועמען זיי גלוסטען, האָט זיך איצט ראַכעל מיט זיי בענוצט צו געפעלען ווערען נתנ'ען. זי האָט איצט אָפּגעהיט זיין יעדען שריט, וואָס ער האָט געטון. זי האָט געזוכט וועגען ווי אַזוי זיך מיט איהם צו טרעפען אויסער דער שטוב ביי איהם וואוהין ס'איז איהר איצט שווערליך געווען צו געהן מ'זאָל עפּעס נישט בעמערקען...

זי האָט זיך אויסגעזוכט פערשידענע וועגען פערבייצוגעהן זיין שטוב, זיין פענסטער. זי האָט געוואוסט, ווען נתן איז אין שטוב און ווען נישט. זי האָט געוואוסט פּינקטליך די צייט, ווען נתן געהט אין שול אַריין לערנען. און ווען ער געהט אהיים צוריק. האָט זי שוין געזעהן, אַז זי זאָל זיך אויך געפינען אויף דעם זעלבען וועג און זאָל זיך מיט איהם בעגעגענען...

— וואָס מאַכט איהר, נתן? — פלעגט זי ביי איהם פרעגען און איהר אַריינציהען אין א געשפּרעך

נתן האָט אָנגעהויבען צו פערשטעהן איהרע אָנצוהערענישען... און ער האָט זיך גענומען פון איהר אויסצובעהאַלטען. ער האָט געביטען די צייט, ווען צו געהן אין שול אַריין לערנען, און ווען אהיים-צוגעהן פון דאָרט

ראַכעל האָט אָבער נישט גערוהט. זי האָט ליב בעקומען נתנ'ען מיט איהר גאַנצען האַרץ, מיטן גאַנצען פייער פון איהר נשמה, און זי האָט שטענדיג געהאַלטען אין איין טראַכטען וועגען איהם...

איינמאָל, אין א תמוז'דיגען טאָג, ווען אין דרויסען האָט געברענט און געבראָטען ווי אין א קאַלך-אויווען, איז נתן אַרויסגעגאַנגען אויף א שפּאַציר אונטער'ן שטעטעל. ער האָט זיך נישט געקענט געפינען קיין אָרט אין הויז. די געדאַנקען זיינע האָבען איהם נישט געלאָזט רוהען, ווי זלידנע פליגען האָבען זיי איהם געעגבערט דעם מוח. אַלע מאָל האָט א טיפער זיפץ זיך אַרויסגעריסען פון זיין האַרץ.

— סערקע! וואו ביזטו? וואָס האָסטו דאָס מיר געטון? — ער האָט אין יענעם טאָג נישט געקענט לערנען אין די ספרים, איז איז אַרויסגע-גאַנגען אונטער'ן שטאָט אויפ'ן פעלד.

ער איז אַריינגעגאַנגען אין וועלדעל אָפּצוקיה-לען זיך אין קיהלען שאָטען פון דער ברענענדיגער זון. ער האָט זיך צוגעהערט צום סעלעסטשען פון די ביימער, צום ווינטעלע, וואָס האָט געוויינט, און ער האָט דאָן ביי זיך אין האַרץ מקנא געווען יעדע זאַך אויף דער וועלט וואָס האָט אין זיך נישט קיין נשמה, ווי, למשל, א שטיין, א בוים, א גרעזעל, אַ שטויבעלע אויף דער ערד.

— ווי גוט וואָלט איהם געווען — האָט ביי זיך געטראַכט נתן — ווען ער איז א בוים אין וואַלד, אדער א גרעזעלע אין פעלד. ער וואָלט גאָר נישט געפיהלט... ס'וואָלט איהם גאָרנישט גע[...] דער בוים בענקט נישט נאָך סערקע'ן... דעם [...] זעלע צערייסט נישט דאָס האַרץ פון בענק[...] נאָך קיינעם... ווי גוט ס'איז זיי! ווי וואויל!!

ראַכעל, וואָס האָט נתנ'ען נאָכגעשפּירט [...] טריט, איז איהם אויך איצט נאָכגעגאַנגען [...] וואַלד אַריין...

ווי נתן איז אַזוי געזעסען אין וואַלד אין [...] פון א בוים, האָט ער פלוצים דערהערט ס[...] און איידער נאָך ער האָט זיך צייט געהאַט צוקוקען, איז פאַר איהם אויסגעוואַקסען [...]

נתנ'ען איז דאָס בלוט געקומען אין [...] אַריין. ער האָט זיך געפיהלט פאַרלוירען, ער [...] נישט געוואוסט וואָס איהר צו זאָגען, וואָס [...] רעדן צו איהר. ראַכעל האָט איהם אָבער אַר[...] פיהרט פון דער פערלעגענהייט און האָט [...] די ערשטע גערעדט:

— ס'איז הייס אין שטאָט... בין איך [...] אַרויס אויף א שפּאַציר... — און זי האָט [...] צוגעגעבען:

— נתן, איהר האָט עפּעס געהערט פון סע[רקע'ן]

— ניין, — האָט איהר נתן געענטפער[ט] [...] דאָס האַרץ האָט ביי איהם אָנגעהויבען [...] האַסטיגער... העכער...

ראַכעל האָט זיך אַנידערגעזעצט נאָהענ[ט] [...] בען נתנ'ען אויף א שטיין און האָט זיך אויס[...] די שיך, — ערשטויבטע פון דעם וועג — [...] איז געבליבען זיצען א באָרוועסע נעבען א[...]

— נתן — האָט זי צו איהם יודער גע[...]

— וואָס זיצט איהר אַזוי פערטראַכט?

נתן האָט אויף איהר געקוקט מיט פערח[...] און רחמנות'דיגע אויגען, ווי איינער רעדט: „[...] טשעפּע זיך אָפּ..."

זי האָט זיך צו איהם אַלע מאָל נעהנטע[ר] געריקט.

— נתן — האָט זי איהם געזאָגט, — אי[ך] [...] איך מיט... אָבער איהר דאַרפט עס נעמען [...] מאַן... איהר דאַרפט זיין בראַז... איהר [...] יונגער מענש... אַ שעהנער, אַ געזונדער... [...] ביי דער ביי האָט זי זיך אָנגעגרירט אָן איהם [...]

(פאָרטזעצונג קומט)

[נא]כטעז האט ווידער „געברענט" דאס שטאטישע טעאטער
אימפאזאנטע איבונגעז פון די פייערלעשער בעת דער „שרפה" פון סקאלא-טעאטער

[...]נעכטען ארום 6 א זייגער אין אווענד זענען [...] פייערלעשער-אפטיילונגען אלארמירט געווא[רן] [...]צו א שרפה, וועלכע האט כלומרשט געזאלט [...]רעכען אין שטאטישען טעאטער אויף שרוד[...] [...]סקא 15, וואו ס'שפילט איצט די טרופע פון [...] קאמינסקא.

[...] פערשטעהט זיך, אז דאס זענען געווען נאר [...]ם-איבונגען פאר די פייערלעשער, וועלכע [...] זיך באלד נאכ'ן אנקומען אויפ'ן ארט זיך [...] צו דער ארבייט:

די איבונגען זענען געווען אזוי איינגעשטעלט [...] שרפה איז אויסגעבראכען דעמאלט ווען אין [...]-רוים זענען פערהאן פיל מענשען. דערי[...] האבען זיך די פייערלעשער גענומען קודם כל [...]ראטעווען" די מענשען, וועלכע מ'האט אראפ[...] פון צווייטען שטאק דורך ספעציעלע זעק.

אין גאנצען מנין האט מען אויסגעשטעלט רויק-ליכט, וועלכע האבען געמאכט א געוואלדיגען רויך, וואס האט געזעצט דורך אלע פענסטער. די אקציע איז געפיהרט געווארען אויף זשכאדניא, וואולטשאנסקא און שרודמיעסקא גאסען. אויפ'ן דאך האט זיך געפינען דער שטאב, וועלכער האט דיסקוסירט וועגען אופן פון לעשען די גרויסע טעאטער-„שרפה".

אינוועניג אין גארדעראב האט אידא קאמינסקא זיך דערווייל געגרייט צו דער פרעמיערע פון „נייע מענשען" פון י. פערלע.

פון קליינהענדלער-פעראייז אגראדאווא 10

[...]נטאג דעם 17 ד.ח. איז אין לאקאל פון פער[...] אגראדאווא 10 פארגעקומען א גרויסע מא[...] [...]פערזאמלונג געווידמעט די פראגע וועגען ארויס[...] [...]מעי פון געזעץ פון לאקאטארען-שוץ די האנ[...] [...]דלאקאלען.

[...]א רייהע רעדנער האבען געשילדערט אין טרוי[...] [...]ע פארבען די יעצטיגע לאגע פון די סוחרים [...] אין קליינהענדלערטום בפרט. עס איז פיל [...] אונטערגעשטראכען געווארען די סכנה פון [...] דעקרעט פאר דער עקזיסטענץ פון האנדעלס[...] [...]ס. נאך א לענגערע דיסקוסיע זענען אנגענומען [...]ארען פאלגענדע רעזאלוציעס.

1) [...]יוענדען זיך צו די געהעריגע דעציד-רענדע [...]אנצען מיט מעמאריאלען און בעטען, [...]אז [...]פיהרען פון דעקרעט זאל ווערען אפגעלייגט [...] 3 יאהר.

2) [...] געגען די פראיעקט-רטע געמישטע קאמיסיעס [...]טלייט מיט לאקאטארען זאגט זיך די פער[...] [...]מלונג ארויס עטשידען דאגעגען, זייענדיג אי[...] [...]צייגט אז דער פראיעקט וועט שאפען א גרונד [...] פראטעקציעס און עס איז פאראויסצוזעהען [...] אין די קאמיסיע וועלען די ווירטשלייט האבען [...] איבערמאכט.

3) ערקלערען די מאסגעבענדע ספערען, אז [...] רעגירונג דארף זיך גיכער רעכענען מיט די [...]טערעסען פון די לאקאטארען, וועלכע בעשטעהן [...] פילפאכיגע מעהרהייט ווי די ווירטשלייט.

[...] ווייל עס קומען אויס אומסגעפער 50 לאקאטא[...] [...] אויף איין ווירט. מען טאר נישט דערלאזען, [...] הונדערטער סוחרים זאלען ליידען צום גינסטען [...] איין ווירט, ווערמענס לאגע עס איז אומפערגלייכ[...] [...] א בעסערע אין דער יעצטיגער קריזיס-צייט.

Doktor Z.
HENRYKOWSKI
[ספ]עציעל-ארצט פאר מענער - שוועכע
[...]ווענערישע און הויט-קראנקהייטען
[פ]יאטרקאווסקא 9. טעל. 262-98
נעמט אן פון 8—1 און פון 5—9 אווענד
זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאג
[פ]אר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

אלע עולים אויף המלצות און נאמענטליכע סערטיפיקאטען
מוזען אבפאהרען היינטיגען חודש

דער צענטראלער א"י אמט טיילט אונז מיט, אז אלע עולים פון המלצות און נאמענטליכע סערטיפיקאטען מוזען אומבעדינגט אבפאהרען אין פערלויף פון היינטיגען חודש. אין געגענפאל טראגט דער א"י אמט נישט קיין אחריות פאר זייער עליה.

ציוניסטישע קרייז-קאנפערענץ אין לאדז

אין צוזאמענהאנג מיט דער בעפארשטעהענדער וואהלען צו די קהלות אין פוילען, ווערען ארגאניזירט דורך דעם ציוניסטישען צענטראל קאמיטעט אין ווארשא א רייהע קרייז-קאנפערענץ געווידמעט דער וואהל-קאמפאניע און דער אידעאישער פלאטפארם. ביי אונז אין שטאט קומט פאר אזא קרייז-קאנפערענץ פון די ציוניסטישע ארגאניזאציעס אין לאדזער ראיאן, זונטאג דעם 23-טען ה. ח. אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע צו די בעטרעפענדע ארגאניזאציעס אין לאדזער קרייז איז שוין פונאנדערגעשיקט געווארען ספעציעלע איינלאדונגען צו דער קאנפערענץ.

אין דער קאנפערענץ וועלען זיך בעטייליגען מיטגלידער פון ציוניסטישען צענטראל קאמיטעט אין ווארשא.

פון ראבינאט

עס ווערען געטיילט אין די גאסען ביכלעך אויסגאבע פון קאברין, דאס איז א נעץ פון אפיקורסים, זאל דאס קיין שום יוד נישט נעמען אין דער האנט אריין.

א שרפה

(א) אויף נאווא 33 איז, בעת'ן אונטערהייצען א קעסעל מיט סמאלע צו שמירען די דעכער, אויסגעבראכען א שרפה, וועלכע האט ארומגעכאפט די קאמערן אויפן הויף. די ארויסגערופענע פייערלעשער האט דאס פייער איינגעלאשען.

אויספלוג
קיין רומעניען
(Carmen Sylva)
אפפאהר אויף 2 און 4 וואכען
דעם 1-טען סעפטעמבער פון 190 זל.
15=טאגיגער אויספלוג
קיין ריגא און מאיארא
אדער העמערי
פון 29/8 ביז'ן 14 טען סעפטעמבער
275 זל. מיט אויפענטהאלט.
איינשרייבונגען נעהמט אן
„ארביס" פיעטריק. 18,
טעל. 249-40.

2 וואכיגער אקופאציע-שטרייק פון וועג-ארבייטער

(א) ביי די וועג - ארבייטען אויפן שאסעי לאדז — בזשעזשין איז אויסגעבראכען א אקופאציע שטרייק פון 300 ארבייטער, וועלכע פערנעהמען זייערע ארבייטס - פלעצער שוין 2 וואכען און ריהרען זיך נישט אוועק נישט ביי טאג און נישט ביי נאכט. די שטרייקענדע פאדערן א לוין - העכערונג לויט דער נארמע פון די לאדזער עפענטליכע ארבייטער. די ביזאיצטיגע קאנפערענצען האבען צו קיין רעזולטאט נישט געבראכט.

דער גאבעליז-שטרייק

(א) א וואך צייט דויערט דער שטרייק פון גאבעלין - וועבער פון לאדז, אזארקאוו, קאנסטאנטין, אלעקסאנדער און זעלאוו. עס שטרייקען לערך 100 מאן. זיי פאדערען צו נארמירען די לוינען און איינצושרייבען אין קראנקען-קאסע.

היינט הויבען זיך אן די אונטערהאנדלונגען צו ליקווידירען דעם שטרייק.

ליקווידאציע פון די קיה-שטאלן פונם צענטער שטאט

(א) די פראגע וועגען ליקווידירען די שטאלען אין מיטען שטאט איז שוין מעהרערע מאל בעטראכט געווארען דורך דער אדמיניסטראטיווער און סאניטארער מאכט. איצט דערוויסט מיר זיך, אז די לאדזער שטאט-סטאראסטווע האט שוין אויסגעארבייט א גענויען פלאן, וועלכער זעהט פאר די בהדרגה'דיגע בעזייטיגונג פון די שטאלען פון מיטען שטאט.

קודם-כל וועלען בעזייטיגט ווערען די שטאלען, וואס געפינען זיך אין צענטרום שטאט.

אנ'אויסוואורף
פערמשפט אויף 2 יאהר תפיסה

(א) דער 48-יעהריגער ראבערט שוואוכערט איז אנגעקלאגט געווארען דעריין, וואס ער האט זיך ערלויבט צו האבען אינטימע בעציהונגען מיט דער 5-יעהריגער אלגא יונג, וועלכע איז ביי איהם ערצויגען געווארען.

דאס קרייז-געריכט האט איהם פערמשפט אויף 2 יאהר תפיסה.

דערטרונקען 2 פערד

(א) נישט ווייט פון דארף אלעגדרי סטאר האט דער פויער יאן קולקאווסקי געוואלט אנפאיען זיינע צוויי פערד צו דעם צוועק איז ער מיט פערד און וואגען אריינגעפאהרען אין א טייכעל וואס איז געווען אזוי טיף, אז די פערד צוזאמען מיטן וואגען זענען דערטרונגען געווארען. דער פויער איז קוים דערשוואומען צום ברעג.

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון צייהן און יאסלעס
Piotrkowska 164 tel 114-20.
צוריקגעקעהרט.

טעאטער „סקאלא" שרודמיעסקא 15 טעלעפאן 101-16
אידא קאמינסקא
מיט איהר אנסאמבל
היינט מיטוואך, 9.15 אווענט צום 2-טן מאל
יהושע פערלע'ס ראמאן
„נייע מענשן"
(נאכ'ן מבול)
דראמאטיזירט דורך אידא קאמינסקא
בילעטען זיי בעקומען אין קאסע פון שטאט-טעאטער

ציפערן, וואס רעדען

יאוקס פון די וועקסלען אויף לערך 6 מיליאן זל. יאוקס פון דער צאהל שפארענדע מיט לערך 40 טויזענד, און דאס בלויז אין משך פון איין חודש — דאס זענען צוויי ציפערן, וואס זאגען אמדייטליכסטען עדות וועגען דעם צוטרוי, וועלכען דער כלל בירגער שענקט דער פאפולערסטער אין פוילען אבשפארונגס-אינסטיטוציע פ. ק. א.

אבער די אנגערופענע ציפערן בעווייזען אויך קלאר, אז צוזשעי דעם בירגער-כלל פערטיפט זיך דער זין פאר קלוגער פארזיכטיגקייט און ראציאנעלען בעל-הבית'יזען מיט'ן אייגענעם שווער פער הארעוועטע גראשען.

אט זענען די גענויע צאהלען: אין משך פון חודש יולי אויף די אפשפארונגס - וקלאדען אין פ.ק.א. זיך פערגרעסערט מיט 5,758,942 זל., דערגרייכענדיג דעם 31-טען יולי 1936 די סומע פון 650,033,223 זל. גלייכצייטיג איז אין דעם זעלבען חודש געוואקסען די צאהל אפשפארענדע אין משך פון יולי האט פ.ק.א. ארויסגעגעבען 41,287 נייע אפשפארונגס-ביכלעך, און דעם 31-טען יולי 1936 האט די צאהל אקטיווע ביכלעך דער גרייכט 2,139,443.

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

זונטאג-רוה.

אין א פוטער-געשעפט איז געלעגען אין שויפענסטער אויסגעשטעלט פון פרייטאג פוטער.

זונטאג איז דער פריה האט זיך געמאכט א חיוב און דער אייגענטימער מורא האבענדיג, אז די פוטער וועט צעריינען האט ער געעפענט די טיר פון געשעפט, אריין, און אוועקגענומען די פוטער.

פלוצלונג איז אנגעקומען א פאליציאנט און דעם קרעמער געמאכט א פראטאקאל פאר האנדלען אין זונטאג.

דאס שטעטישע געריכט האט איהם פערמשפט, דאס קרייז-געריכט האט די שטראף בעשטעטיגט.

דאס העכסטע געריכט האט די טענה אנערקענט און דעם פסק-דין מבטל געמאכט.

פאטענט-הנחות.

א הנחה צו מעגען אויסקויפען אנשטאט א 3, א 4-טע קאטעגאריע איז אפהענגיג פון איינזעהען פון פינאנץ אמט און נישט פון דער סומע-אומזאץ.

Dr. med. Trepman
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט-קראנקהייטען.
בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.
זאוואדזקא 6, טעל. 234-12
נעמט אן פון 8—11 נאכמ. און פון 6—8 אווענד

ר. מלאך

דאן-דאמינגא

ראמאן

און וואו די אפטיילונגען זענען דורכגעגאנגען, [ה]אבען זיי איבערגעלאזען פערוויסטונג און פער[...] [...]נטונג. קללות פון די יועג-איינוואוינער און האס [או]ן צארן. ווארום זיי האבען נישט בלויז געטראטען איבער תבואה און האלב צייטיגע פעלדער, נאר [...]ויזקגעהרגעט פיה און לעבעדיגע „שטיקלעך". גע[...]ילעט, געבראטען און איבערגעלאזען אש, סמנים [פ]ון זייער דורכגיין.

און אז די רעגולערע ארמעי האט זיך נאכגע[...] [...]אגט, בעיזאפענט און געשפייזט, האבען זיי די איינוואוינער פון די וועגען געוויזען אין יענע זייטען, וואו די באנדעס זענען דורכגעגאנגען, אפגעגעבען סמנים און אויסגעמאלט דעם אויסזעהן.

די עקסטרא-אפטיילונגען פון זשאנדארן, וואס [ז]ענען ארויסגעשיקט געווארען, האבען זיך געטרא[פ]ען און נאכגעצויגען, נאר קרום איז דער וועג געווען, פערדרייט און פערוואקסען, האט מען זיך אליין פערפלאנטערט, פערלוירען, און צום סוף — אפגעשטאנען. די באנדעס האבען אזוי ארום דערגרייכט די געדיכטענישען פון די וועלדער, ארום די יודישע קאלאניעס, האבען זיך דארט פונאנדערגע[...]שפרייט און פערזיכערט.

די פעדעראלע פאטרולען זענען געשטאנען ביים אריינגאנג פון שכנות פון קוואטרא אירמאנאס. און [...] וואס די רעוואלוציאנערען האבען געשווינט.

האבען זיי פערטיליגט. קאלאניסטיש אייגענטום האט אנגעהויבען פעהלען. קיה און קעלבער זענען פערשיוואונדען געווארען, און אונטער'ן חשד פון סימפאטיע צו די רעוואלוציאנערען, האבען די קאלאניסטען געשוויגען.

די רעגירונגס-אפטיילונגען האבען ענדליך איינגעזעהן, אז קיין שום נוצען וועט נישט זיין דערפון, וואס מען שטייט דא אזוי און מען לאגערט, אז אריינדרינגען טיף אין די וועלדער האט מען מורא, די אנטרונענע פון פארטא אלעגרע זענען בעוואפענט, זיי ווייסען און קענען גוט אלע אויסבעהעלטעענישען, קענען זיך פערשטעקען אין היילען און קלעטערן אויף ביימער. אפילו א קליינע ארמעי אין דער צאהל קענען זיי בעפאלען די שטארקסטע עקספעדיציעס. און דער עיקר, מען האט זיך איבערצייגט, באז דער דאקטאר ריא מאטאראזא געפינט זיך נישט דארט אין די וועלדער, און אז בכלל איז דארט נישטא קיין איין העכערער אפיציר, קאפיטאן אדער קאלאנעל. צו וואס עס זאל לוינען איינשטעלען זיך און אריינשניידען זיך אין דער אייביגער טונקעלעניש פון די וועלדער. האט מען בעשלאסען זיך צוריקצוציהען מיט'ן מאטיוו, אז קיין שום בייז לויערט נישט ארויס אויף דער פרידליכער בעפעלקערונג פון יענע'ם געגענד.

אבער ווי נאר די „פעדעראלע" זענען אפגע[...]

צויגען, האבען זיך די אומרוהען פון דאס ניי אויפגעהויבען, די בעהאלטענע האבען פון זייער פערבארגעניש זיך אויפגעכאפט, ווי מייז, וואס דערפלען, אז די קאץ איז נישטא, האבען זיי זיך מיט בלינדען חשק א לאז געטון פון די נארעס, געברענט, פערוויסט און פערניכטעט אלץ, וואס זיי האבען אנגעטראפען.

עס האבען געפלייצט די [...] און זיך צעטראגען איבער די קאלאניעס און ישובים. זיי זענען געווען גרויז און שטויביג, האט זיך אויסגעדאכט, אז דאס זענען בעוועגליכע שטיקער מעד, און דערנאך — קריכענדיגע ושאבעס. זיי האבען זיך צעשפרייט איבער די געגענדען, דערפלעך און קאלאניעס. ביינאכט האבען אנגעצונדענע פייערן זיך געריסען פונ'ם געדיכטען רויך ארויס און פונקען האבען זיך געשאסען קאפויר אונטער די שטערן...

די צווייטע קאלאניסטען איבער דער ברייט פון קוואטרא אירמאנאס זענען געווען ווי אין א קלעם. די טאטעס זענען געשטאנען ווי אויף דער וואך, גאנצע נעכט. און אפגעהיט דאס הויז-געזינט. עס איז געווען ווי עפעס אנ'עקשנות נישט נאכצוטון די שכנים פון ארום און זיך צופאהרען. מען האט אליין אפגעשאצט דאס בעדייטען פון דעם יודערצוניפקום. מען האט זיך איינמאל ארויסגעכאפט פון די שטעטלעך, ארויסגעריסען פון די קרעמלעך, און ארויסגעקראכען פון אונטער די פעדלער-פעק. מען האט געהויבען אויף זיך איינגעפעסטיגט. יוי שווער די ארבייט איז נישט געווען, איז זי דאך נאהענט. מען האט געשניטען וועלדער, געבראכען צווייגען און אונטערגעזעגט ביימער. טריט ביי טריט איז מען געגאנגען, ווי אין די פרימיטיווע צייטען און געזייהט. מיט שטעקלעך געגראבען גריבלעך און אריינגעלאזט די זוימען און געווארט אויף די מאגערע ווייק-זאנגען, וואס האבען געדארפט אויפגיין

אונטער דעם שאטען פון געדיכטען וואלד נישט געווען בעוואוסט, צו וואס, נאר עס האט זיך גלעבט א האפענונג, אז עס וועט זיך צוריק אויפבויען א סביבה, ווי עס איז שוין אמאל געווען. יודישקייט וועט בליהען און תורה וועט זיך פערשפרייטען איבער אלע ווינקעלעך פון גרויסען שטח. און אז פון די שטעטלעך ארום וועט מען קומען עולה-רגל זיין ווי צו א הייליגען פונקט. און אז די התחונות, וואס מען וועט דא פייערן, וועלען אפקלינגען איבער'ן לאנד, ווי אמאל, דעמאלט, ווען יונג און אלט האבען זיך געשלאסען און צונויפגענומען ארויס מיט שטורקאצען, ווען אויפגעציטערט די נאכט. אריין אין די וועלדער און אויפגעוועקט די מאלכעס, געטאנצט ביי די וואסער-פאלען, ווי די נימפעס אויף די גדיניע לאנקעס ביי די ברעגען פון די טייכען... די „יק"א" האט כסדר פערגרעסערט, א נייע בלעטעל מישט זיך אויף אין בוך פון דער קאלאניזאציע. מען האט אין יעדען צוזאג געזעהן אנ'ערב פון א גרויסען יום-טוב. מען האט דערציילט און איינגערעדט, אז די „ערשטע גרופע" פון די אימיגראנטען, וואס וועלען זיך דא בעזעצען, זענען שוין אין וועג, און אז צוליב די אומרוהען האבען זיי זיך פערהאלטען, און אז אט-אט קומען זיי. מען האט זיך די אויגען אויסגעקוקט. אלטיווארג האט געבענקט נאך א יונגען שטראם. נאך א צופלוס פון יוגענד, פונקט ווי די טרוקענע פעלדער האבען געבענקט נאך א רעגען און די איינגעדארטע, פערשמאכטע בלעטער — נאך א שטורם, וואס זאל אפיאגען דעם שטויב פון זיי, און דורכרוישען זייערע צווייגען.

(המשך קומט)

פערוואונדעט דורכגעהער פון פאלענדיגע טינק

(א) אויף רוג פולנאצנא און נאוואמיעסקא גאסען איז פונם הויז אראפגעפאלן א שטיק טאנק און פערוואונדעט אין קאפ די 19-יעהריגע רעביא שווארץ פון נאַרוטאוויטשא 5.

מיט א שטיק טינק איז אויך פערוואונדעט געווארען אין קאפ דער 41-יעהריגער הערש קראקאווסקי פון ריבנא גאס 17.

אין ביידע פאלען איז ארויסגערופען געווארען די פאגאטאוויע.

גנבה אויף גוביט

(א) אין דער לעצטער נאכט איז דורכגעפיהרט געווארען אנ'אבלאווע איבער „בלאטע" מלינות. בעת מעשה זענען ארעסטירט געווארען א געזויסער י. גלינא (פעטריקאווער 180) און א. מאנקלייו (לוטאמירסקא 15), ביי וועלכע עס זענען אפגענומען געווארן א רייה גנבהשע זאכען.

„ברילאנטען"

(א) מאנעלע ערליך (קאמיענא 1) האט אויף דער גאס געקויפט 2 ברילאנטענע פינגערלעך פאר 55 זל. געווייס זענען דאס געווען פראסטע גלעזלעך אריינגעזעצט אין געוועלכליכען בלעך.

די שווינדלער זענען נעלם געווארען

וואַרשאַווער אפיציעלע בערזע

דעוויזען:

האלאנד — — — —	361.00
לאנדאן — — —	26.72
ניו-יארק (קאבעל) — — —	531,25
פאריז — — — —	35.00
פראג — — — —	21,96
ציריך — — —	173,00

אפיציעלע פראצענטיגע פאפירען

באנק פאלסקי — — —	96.00
3 פראצ. אינוועסטיציע I. פרעמירטע	63,00
3 „ „ II. —	62.00
4 „ דאלארובקע — — —	48.00
7— „ סטאביליזאציע — —	47.50
5— „ ווארשאווער — —	53.00
5— לאדזשער — — —	48,00

ראדיא - פראגראם

מיטוואך, דעם 19-טען אויגוסט

6 מארגען-ליד, 6.03 פליטען, 6.33 גימנאסטיק, 7.20 מארגען-צייטונג, 11 מיטאג-קאנצערט (פליטען, 11.57 צייט-סיגנאל, 12.03 ארקעסטער, 12.13 מיטאג-צייטונג, 12.23 מוזיק, 3.27 לאדזשער בערזע, 3.30 ווירטשאפט, 3.45 אודיציע פאר קינדער, 4 קאמעראל-קאנצערט, 5 טריא, 5.50 אנעקדאטען, 6 רעציטאציעס, 6.15 פאפולערע מוזיק, 6.35 רעקלאמע - קאנצערט, 6.50 אקטועלער שמועס, 8 בעריהמטע סימפאניעס, 8.30 וואנדערונג מיטן מיקראפאן איבער דער פראווינץ, 8.45 אווענד-צייטונג, 9 שאפען-קאנצערט, 9.30 שלעזישע פאלקס-לידער, 10.15 ספארט, 10.20 מוזיק, 10.25 קאנצערט פון לעמבערג.

טעאטער, מוזיק און פערוויילונג (קאמוניקאטען)

די פרעמיערע פון די „נייע מענשען" אראפ מיטן גרעסטען ערפאלג

גאסטשפילן פון אידא קאמינסקא אין „סקאלא"

די נעכטיגע פרעמיערע פון „די נייע מענשען" פון דעם בעקאנטען שריפטשטעלער י. פערלע האט געהאט אנ-אונגעהויערען ערפאלג. דער פייערליכער געשטימטער פרעמיערע-עולם האט אויפגענומען די אינסצעניזאטאריך, רעזשיסערין און הויפט-ראל'סטן אידא קאמינסקא און אויך דעם מחבר, וועלכער איז אנוועזענד געווען אויף דער פרעמיערע, מיט שטורמישע אפלאדיסמענטען.

מען מוז זאגען דעם אמת, אז דער רעפערטואר פון ערנסטען יודישען טעאטער איז בערייכערט געווארען מיט אנ'אויסגעצייכנטער פיעסע, וועלכע וועט זיך לאנג האלטען אויפ'ן אפיש. די האנדלונג איז אינטערעסאנט, שפאנענד און איבערציייגענד. דאס שפילען פון גאנצען אנסאמבל און ספעציעל פון אידא קאמינסקא — אנ'אויסגעצייכנטע.

היינט ווערט די פרעמיערע „נייע מענשען" ווידערהאלט.

גרויסער ערפאלג פון „דאס יונגעל פון בראדוויי" מיט פסח'קע בורשטיין אין „ראזמאטאשטשי"

אין „ראזמאטאשטשי" טעאטער געהט ווייטער מיט גרויס ערפאלג די שטארק אויסגענומענע אפערעטע „דאס יונגעל פון בראדוויי" מיט'ן אמעריקאנער סטאר און לאדזשער ליבלינג פסח'קע בורשטיין אין דער הויפט-ראלע.

פסח'קע בורשטיין געהער ביים היינטיגען טאג צו די געציילטע בעסערע יודישע אפערעטען -ארטיסטען, וואס די יודישע ביהנע פערמאגט. איז טאקע נישט קיין וואונדער, וואס דער ערפאלג איז אזא גרויסער.

צום ערפאלג העלפט אויך צו דער בעקאנטער ... טער-קאמיקער יעקב פישער.

היינט מיטוואך, 9.15 אווענד „דאס יונגעל ... בראדוויי".

לאלא פאלמאן און וול. גאדיק אויף דער ... טיגער גארטען - פערוויילונג לטובת „מחזיקי חולים".

היינט קומט פאר אין העלענאוו די גראנדיעזע ... טען-פערוויילונג לטובת דער הילפס-אינסטיטוציע ... זיקי חולים". אין פראגראם נעמען אויך אנטייל די ... ליבטע פאלקס-זינגערין לאלא פאלמאן און דער ... וול. גאדיק.

ס'איז צו האפען, אז די לאדזשער יודישע בעפ... רונג וועט צאהלרייך בעזוכען די פערוויילונג בכדי ... צוהעלפען צו שאפען דעם כירורגיש - לאראנגאל... לאבינעט, וואס די אינסטיטוציע האט זיך געשטעלט ... אנ'אויפגאבע.

גרויסער קאנצערט פון פאלקס-כאר ביי ... געז. „קולטור - ליגע"

די ניינטע סימפאניע אין יודיש

א גרויסע סענסאציע האט ארויסגערופען אין ... זיקאלישע קרייזען פון אונזער שטאט די ידיעה, ... פאלקס-כאר ביי דער געז. „קולטור-ליגע" פיהרט ... שבת דעם 22-טען אויגוסט אין העלענאוו די ניינטע ... פאניע פון בעטהאווען צום ערשטען מאל אין דער ... אויף יודיש. דער פאלקס-כאר האט זיך שוין נישט ... מאל קונה שם געווען מיט זיינע אויפטריטען. ... קאנצערט פון פאלקס-כאר ווערט אויפגענומען מיט ... בעגייסטערונג.

דער קאנצערט איז געווארען דאס געשפרעך פון ... און ער וועט זיכער פערוואנדעלט ווערען אין א גר... קולטור-יום-טוב פאר די יודישע מאסען

היינט ערעפנונג פון צירק „ארענא"

היינט מיטוואך קומט פאר די ערעפנונג פון ... „ארענא" אויף וואולטשאנסקא 111-113.

דער צירק-פראגראם וועט בעשטעהן פון די ש... און בעסטע אטראקציעס.

masztowy olbrzymi Cyrk „Arena" וועלכער איז געווען בעקאנט אלס צירק אונטער: וואסער אויף וואולטשאנסקא 111/113 (Plac Straży Pożarnej)

פרייזען פון די פלעצער פון 45 גר.

ערעפנונג היינט, מיטוואך, ד. 19 ד. ה. 8.30 אוונט רעקארד-פראגראם!

קלאנג-קינא CAPITOL זאוואדזקא 16

הייגט גרויסע פרעמיערע! ◆ פרעכטיגער פילם א. נ. ◆ הייגט גרויסע פרעמיערע

„פרעהליכער וואהנזין"

אויסערן פילם: קלאנג-צוגאבע פון P. A. T. און די נייעסטע וועלט-אקטואליטעטען.

Dr. med. **TAUBENHAUS**

צוריקגעקעהרט

ספעציאליסט

פאר אקושעריע און פרויען קראנ... פערהיטונג געגען שוואנגער... זגערזשער 11, טעלעפאן ...9 נעמט אן פון 8–9 פריה און פון ...4-

---

ד"ר העללער

ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער - שוואכע

8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט

זונטאג פון 10–2 מיטאג.

פאר פרויען – א ספעציעלער ווארטע-זאל

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

הריינע אנאנסע!

1 זלאטי אנאנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

...oje pojedyńcze i większe mieszpokoje umeblowane, garsoniery — różne lokale poleca Pośrednik ...ań Cegielniana 6 parter w pod-

---

פרייע פאסטעכ...

ס'ווערט געזוכט א לאנג-געק... יונגעל אין געשעפט פון יודיש... מלבושים א. שניצער, נאוואמי... אין הויף, געוועלב 39.

פערשידענעס

קומט און איבערציייגט אייך! היימישע מיטאגען פריש און געשמאק פון 5 געגנ מיט געפליגעל פון 80 גראשן און 1 זל. פילסודסקיעגא 74, וו. 18. 6258

עס ווערט געזוכט א שדכן, וואס פערקעהרט אין בעסערע הייזער. אפערטען אונטער "№ 18".

Zaginęły 2 kwity inkasowe Nr. 54220 na 2 weksle po 50 zł. wyd. przez Bank Kup Kredytowy Piotrkowska 29, na imię G Rozencwajg, Południowa 2. Kwity zostają unieważnione.

Kto poszukuje swata, który ma stosunki w lepszych domach izraelickich może podać swój adres do „Najer Folksblat" pod „Dobra przyszłość".

ס'איז פערלוירען געווארען א באנקביכעל פון דעפאזיטען-באנק פיעטריקאווער 5 נומר 824 אויפ'ן נאמען גנענדיל כמעלניצקא, גליבנא 69. אפצוגעבענגען געגען בעלוינונג.

דאס בילליגסטע יודישע אפטיק-געשע...

OPTICUM"

28 פיעטריקאווער ...

בעזיצט אויף לאגער א גרויסען או... פון פערשידענע ברילען, בינא... אלערליי צילינדער-גלעזער, ... בינירטע גלעזער, טערמאמ... אלעס צו די בילליגסטע פריי... ווערן אויך אויסגעפיהרט זעטטעל, רעצעפ... פינקטליך און רעעל. — בעדענקט ד... עס ווערען אנגענומען אלע ארט רעצ... פון די ה"ה דאקטוירים.

לאקאלען

ביי אנ'אנשטענדיגער רייגער פאמיליע קענען בעקומען צוויי יונגעלייט צו שלאפען, פילסודסקיעגא 74, וו. 18. 6229

שרייבען שעהן איז ...

לערנט אויס דער בעוואוסטער קא... ל. בערמאן אין 15 לעקציעס... ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א ... בריף אין פערלויף פון א חודש ... דעם, וואס קאן גארנישט. די עלטער ... קיין ראלע. די פרייזען זענען ב... אלעע 1-טער מאי 4, ביי ליפשיץ.

צוויי ענצעלנע מעבלירטע צימערן פאר צוויי יונגעלייט מיט בעזונדערן איינגאנג צו פערמיטען. פיעטריקאווער 79, וואונ. 16.

DR. MED. **L·Pikielny**

אוראלאג-כירורג

ספעציאליסט פאר נירען, בלאזען און אורין-קראנקהייטען

NAWROT 8, tel. 219-90

נעהמט אן פון 4—7 נאכמיטאג

צוריקגעקעהרט,

Dr. med. **M. GLAZER**

ספעציאליסט פאר הויט- און וענערישע קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

ZACHODNIA 64, tel. 185-49

נעהמט אן פון 12–2 מיטאג און פון 7 ביז 8.30 אווענד.

זונטאג און חגאות פון 10–12 בייטאג.

DR. MED. **G. GERSZTAJN**

ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

Traugutta 12, tel. 175-10

נעמט אן פון 11–2 און פון 5–830 אוו.

אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען.

DR. **S. Kantor**

ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען (מענער-שוואכע)

90 פיעטריקאווער 90

טעל. 129-45

נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 6—9 אוו.

Dr. med. **Niewiaźski**

ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער - שוואכע

אגדזשעיא 5, טעל. 159-40

פראנט, 1טער שטאק

נעהמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אווענט זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג. ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען

Lekarz Dentysta **Jakób Botwinik**

נעמט אן טעגליך פון 10 ביז 3 נאכמי אין דער לעטשניצע „פאמאץ" רוג זגערזשער און לימאנאווסקיעגא 1, טעל. 101-29 און פון 4–10 אווענד אויף נארוטאוויטשא 13. —:— צוגענגליכע פרייזען פאר ארבייטסלאזע — הנחה.

OGŁOSZENIE.

Zarząd Miejski w Łodzi ogłasza przetarg nieograniczony na dostawę 2.000 m. sz. żwiru niepłókanego na plac przy ul. 6-go Sierpnia 104.

Warunki ogólne i techniczne, wzór umowy i oferty otrzymać można w Wydziale Technicznym-Plac Wolności 14, pokój 34, w referacie gospodarczym Oddziału Drogowego w g. od 11[30] do 13.

Oferty z oznaczeniem ceny jednostkowej oferowanego materjału składać należy w Wydziale Technicznym, pokój № 44, do dnia 1 września 1936 roku do godz. 12-tej. w kopertach podwójnych, zamkniętych i zalakowanych z napisem: „Oferta do przetargu na dostawę żwiru.

Koperta zewnętrzna winna zawierać dowód złożenia wadjum do depozytu Zarządu Miejskiego oraz drugą kopertę, zawierającą ofertę, podpisane warunki ogólne i wzór umowy.

Wadjum w wysokości 3% oferowanej sumy może być złożone w gotówce lub wartościach, wymienionych w warunkach ogólnych przetargu.

Oferty winny być składane tylko na całość dostawy, t. j. 2.000 m. sz.

Otwarcie ofert nastąpi dnia 1 września 1936 roku o godz. 12.15 w pokoju № 29.

Zarząd Miejski zastrzega sobie prawo wyboru oferenta, prawo powierzenia tylko częściowej dostawy, jak również prawo odrzucenia wszystkich ofert.

Oferty, nieodpowiadające warunkom przetargu lub złożone po terminie, rozpatrywane nie będą.

Zaznacza się, że na kopercie zewnętrznej nie może być ujawnione nazwisko oferenta.

Łódź, dnia 18/VIII 1936 roku.

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI.

DR. **N. Zausmer**

PIOTRKOWSKA 25, tel. 109-07.

POWRÓCIŁ.

DR. **MICHAŁ URBACH**

נערוועז און אינערליכע קראנקהייטען און פיזיקאלישע טעראפיע

נעמט אן פון 1–2 און פון 5–7 נאכמ.

Zawadzka 15 m. 6 tel. 148-83

לעטשניצע

פאר וועגערליש-קראנקע מענער - שוואכע און הויט-קראנקהייטען

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

45 פיעטריקאווער

טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אווענר.

פרויען און קינדער נעמט אן א פרויידאקטאר פון 11-1 און פון 5-7 אווענר.

א בעראטונג 3 זל.

לעטשניצע

פאר וועגעריש קראנקע פון דאקטוירים ספעציאליסטן

לאדז, זאוואדזקא 1

טעל. 122-78

טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונט.

וועגעריש-קראנקע, מענערשוואכע און הויט-קראנקהייטען

אנאליזען פון בלוט און אוריין

די פערהיטונגס-סטאציע

איז טעגליך א גאנצען מעת לעת

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

א בעראטונג 3 זל.

Dr. **J. Gajst**

צוריקגעקעהרט

אינערליכע קראנקהייטען

זגערזשער 40, טעל. 119-45

נעמט אן פון 12–1 און פון 5–7 נאכמ.

Dr. med. **LEON FAMILIER**

אינערליכע און קינדער - קראנקהייטען

6. שערפליען 37 בענעדיקטא

נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman.
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.